

Activiteitenplan

Sporthal De Oude Seinpaal in Volendam

Toelichting aanvraag ontheffing ingevolge de Wet natuurbescherming

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

G&G-advies 2019

Versie	Datum
Versie	19 december 2019

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Bovendijk 35-G

Hazenkoog 35-A

2295 RV Kwintsheul

1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Algemeen.....	5
1.2	Het plangebied.....	5
1.3	Werkzaamheden.....	6
1.4	Leeswijzer	7
2	Doel en belang van het project	8
2.1	Belang	8
2.2	Alternatieven	9
3	Beschermde soorten	10
3.1	Vleermuizen.....	10
3.2	Broedvogels	10
4	Werkzaamheden, planning en effecten	11
4.1	Planning	11
4.2	Mogelijke effecten.....	11
5	Compenserende en mitigerende maatregelen	12
5.1	Ecologische begeleiding.....	12
5.2	Aanpassen werkperiodes, ongeschikt maken verblijf	12
5.3	Plaatsen mitigatiekasten	13
5.4	Broedvogels	15
5.5	Schade na te nemen maatregelen.....	17
6	Aanvraag ontheffing	18
6.1	Alternatievenafweging	18
7	Literatuur	19
8	Bijlagen	20

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Er bestaan plannen een sporthal te slopen in Volendam, gemeente Edam-Volendam. Het terrein zal na de sloop worden ontwikkeld, er zullen ongeveer 50 appartementen t.b.v. sociale huur worden gebouwd.

Uit onderzoek (DE BEER, 2018, zie Bijlage 2), is gebleken dat een verblijfplaats van een vleermuis in het plangebied aanwezig is. Er werd een baltsverblijfplaats gevonden van de Ruige dwergvleermuis. Het betreft een verblijf in een spouwmuur in een zuidelijk geëxponeerde lage spouwmuur.

Omdat deze verblijfplaats kan worden verstoord bij uitvoering van de plannen, is het nodig ontheffing aan te vragen in het kader van de Wet natuurbescherming.

1.2 Het plangebied

In Figuur 1 is de ligging van het plangebied aangegeven.

Het plangebied ligt in het noordelijk deel van Volendam en wordt geheel omgeven door nieuwbouw. Noordelijk van het te slopen gebouw liggen groenvoorzieningen en westelijk langs de Ruiterslaan

Figuur 1.
Ligging van het plangebied.

ligt een ander klein park en dichte stedelijke bebouwing.

1.3 Werkzaamheden

De plannen bestaan uit slopen van bestaande bebouwing en nieuwbouw van woningen op het vrijgekomen terrein.

Ecologisch gevoelige werkzaamheden betreffen de sloop van het gebouw het vergraven en opbrengen van gronden en het verwijderen van de (schaars aanwezige) lage kruidvegetatie ter plaatse.

Bij uitvoering van het werk kan door geluid, trillingen of licht verstoring optreden van (beschermde) soorten.

Bijlage III

Volumestudie nieuwbouw ontwikkellocatie de Seinpaal

Geplande nieuwbouw ter plaatse van de Seinpaal.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het doel en belang besproken van het project. In hoofdstuk 3 wordt aangegeven hoe het woningencluster gebruikt wordt door beschermde soorten. In hoofdstuk 4 en 5 zal de planning, details over de uitvoer en de mogelijke schade van de geplande werkzaamheden op deze aanwezige soorten worden beschreven en wordt aangegeven hoe deze schade beperkt wordt of ongedaan wordt gemaakt. Aangegeven wordt of de gunstige staat van instandhouding door de ingrepen in gevaar komt.

Hoofdstuk 6 vat samen voor welke soort(en) een ontheffing dient te worden aangevraagd in het kader van de Wnb en geeft een samenvatting van belangen, alternatieven en verwachte effecten.

Tot slot geeft hoofdstuk 7 een overzicht met aanbevolen en geraadpleegde literatuur.

In de bijlagen zijn de quickscan en het inventarisatierapport bijgevoegd.

2 Doel en belang van het project

Het doel van de ontwikkeling van het plan is het realiseren van ongeveer 50 appartementen op de locatie van de huidige bebouwing. De woningen zullen worden bestemd voor sociale huur door woningcorporatie De vooruitgang, de initiatiefnemer van het project.

2.1 Belang

→ PRIMOS 2019, Prognose van bevolking, huishoudens en woningbehoefte 2018-2050.

Het woningtekort in Nederland en met name de Randstad en de daar omheen liggende gemeenten is afgelopen jaren een belangrijk maatschappelijk thema geworden. In een studie van Primos, 2019[←], uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, wordt aangegeven dat de regio rond Amsterdam een 'zeer gespannen' woningmarkt kent, zie kaart onder.

De tekorten bestaan in de particuliere sector maar inzake sociale verhuur is de woningnood nog nijpender. In Volendam zijn bij de Vooruitgang inmiddels meer dan 1000 woningzoekenden geregistreerd.

Om de woningtekorten te verminderen is het niet wenselijk dieper in de groene ruimte te bouwen rond de steden en daarom zijn projecten als het voorliggende plan van groot belang, zij combineren het oplossen van acute woningvraag met efficiënt gebruik van reeds ontwikkelde grond.

Het volkshuisvestingsbeleid van de gemeente Edam-Volendam staat verwoord in de Woonvisie Edam-Volendam 2017-2021, welke is vastgesteld op 13 april 2017. Als afgeleide daarvan zijn op 11 december 2017 prestatieafspraken ondertekend door een aantal woningcorporaties waaronder De Vooruitgang. Met de ontwikkeling wordt bijgedragen aan het invullen van dit prestatiecontract.

De planlocatie aan de rand van bebouwd gebied kan vanwege de leegstand het doelwit worden van vandalisme en vanwege dit veiligheidsrisico verdient een snelle herontwikkeling de voorkeur.

2.2 Alternatieven

De plannen zijn locatie gebonden en het enige alternatief zou zijn een aanpassing van de huidige bebouwing. De huidige bebouwing als sporthal heeft achterstallig onderhoud en is niet geschikt voor wonen.

Het aanpassen van de huidige bebouwing zou een dusdanig ingrijpende verbouwing vragen dat de effecten voor het vleermuisverblijf dezelfde zouden zijn als bij volledige sloop en nieuwbouw: de vleermuis moet voor langere tijd alternatieve verblijfruimte opzoeken.

Omdat het aantal woningen en het maatschappelijk belang daaromtrent in dit geval achterblijft en de vleermuis op vergelijkbare wijze wordt verstoord, is dit niet de meest bevredigende oplossing.

Het belang van het project kan samenvattend worden geformuleerd als:

“Het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.”

Dit betreft een geldende belanggrond uit de Habitatrichtlijn voor het aanvragen van een ontheffing Wnb.

3 Beschermde soorten

3.1 Vleermuizen

In 2018 is een inventarisatie uitgevoerd naar beschermde vleermuizen (zie Bijlage 2).

In het inventarisatierapport staat de gebruikte inventarisatiemethode omschreven en hoe gebruikt is gemaakt van landelijke protocollen, richtlijnen en standaarden.

Uit het inventarisatierapport blijkt het voorkomen van de Ruige dwergvleermuis. Er werd een paarverblijf gevonden van de Ruige dwergvleermuis. Omdat de Seinpaal een groot gebouw is en de vleermuis in de spouw werd gevonden, is winterverblijf niet geheel uit te sluiten.

In de eerdere (voorjaars-)rondes van het vleermuisonderzoek werd een zeer lage presentie van vleermuizen waargenomen en werden in het geheel geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen.

De aangetroffen Ruige dwergvleermuis is opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

3.1.1 Belang van het gebied

De te renoveren bebouwing is niet belangrijk voor Ruige dwergvleermuis, er is slechts één klein verblijf aanwezig dat tijdelijk wordt gebruikt. Het type benodigde verblijfsruimte voor een paarverblijf van een Ruige dwergvleermuis met weinig bijzonder microklimaat of bijzondere buffering is in de omgeving in ruime mate voorhanden. Er zijn (tijdelijke) uitwijkmogelijkheden voor de dieren in de dicht bebouwde omgeving van de Seinpaal en terugkeer in de nieuwbouw van de Ruige dwergvleermuis, na het werk, wordt waarschijnlijk geacht.

Voor de beschermde Ruige dwergvleermuis zal in het volgende hoofdstukken aangegeven worden welke schade mogelijk zal ontstaan en hoe deze schade zoveel mogelijk beperkt zal worden.

3.2 Broedvogels

In de bebouwing zou in schoorstenen of in gaten wellicht de Kauw tot broeden kunnen komen. Mogelijkerwijs kunnen ook andere broedvogels vestigen.

Het voorkomen van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten is uitgesloten. Geschikte bebouwing ontbreekt.

4 Werkzaamheden, planning en effecten

De werkzaamheden aan het gebouw zullen bestaan uit de volledige sloop waarna nieuwbouw van de ongeveer 50 appartementen gerealiseerd zal worden.

4.1 Planning

De werkzaamheden zullen aanvangen als de benodigde ontheffingen en vergunningen binnen zijn en procedures doorlopen zijn. Het slopen van het bestaande pand zal hooguit enkele weken in beslag nemen.

Vanwege de aanwezige vleermuizen zullen werkperiodes aangepast worden aan hun vereisten. Gezien de gangbare doorlooptijden van te volgen procedures en ideale periode van sloop met betrekking tot het gebruik van de gebouwen door de Ruige dwergvleermuis, is de zomerperiode van 2020 een geschikte periode om de werkzaamheden uit te voeren (zie verder hoofdstuk 5).

4.2 Mogelijke effecten

Bij een uitvoer van het werk worden door de sloop de verblijfplaatsen volledig vernield. Vleermuizen kunnen, indien nog aanwezig, verstoord worden. Het doden of verwonden van vleermuizen moet voorkomen worden met mitigerende maatregelen. Het verdwijnen van verblijfsmogelijkheden zal ook worden gemitigeerd en gecompenseerd.

Het functionele leefgebied van Ruige dwergvleermuis (foerageergebied, vliegroutes) zal niet veranderen.

In Tabel 1 staan de globale werkzaamheden en de mogelijke overtredingen die daarbij kunnen optreden. Om de effecten zoveel mogelijk te verminderen of teniet te doen, wordt in het volgende hoofdstuk beschreven welke maatregelen worden genomen.

Tabel 1.

Aard van de ecologisch gevoelige werkzaamheden in het plangebied en mogelijke overtredingen van de Wnb.

Activiteit	Mogelijke overtreding
Sloopwerkzaamheden	Het verstoren van eventueel aanwezige vleermuizen in de bebouwing
	Het vernielen van rustplaatsen van in het wild levende dieren genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn.

5 Compenserende en mitigerende maatregelen

Vanwege de mogelijke negatieve effecten van de werkzaamheden bij de sloop wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met de aanwezigheid van de vleermuizen. Het ecologisch advies hieromtrent is leidend.

De te treffen maatregelen betreffen zowel mitigerende maatregelen als mitigatie/compensatie van de verblijfsruimtes door middel van te plaatsen en geplaatste kasten. Bij de keuze voor mitigatie en compensatie zijn richtlijnen gevolgd uit het kennisdocument Ruige dwergvleermuis (BIJ12, 2017)¹.

De voorgestelde maatregelen van het werk in het kader van de ontwikkeling van de Oude Seinpaal bestaan uit de volgende onderdelen:

- ♣ Ecologische begeleiding
- ♣ Aanpassen werkperiodes
- ♣ Ongeschikt maken verblijfsruimte
- ♣ Plaatsen kasten

5.1 Ecologische begeleiding

Er zal een ecologisch werkprotocol worden opgesteld met werkvoorschriften en bepalingen uit de ontheffing. Bij de start van het werk zal een door het bevoegd gezag als ‘deskundig’ erkende ecooloog aanwezig zijn en zal dit werkprotocol worden besproken en zullen afspraken worden gemaakt over de uitvoering.

Gedurende het werkproces zal de begeleidend ecooloog betrokken zijn totdat ecologisch gevoelig werk niet meer wordt voorzien. De werkwijze, voorschriften en afspraken zullen door de ecooloog worden bijgehouden en schriftelijk beschikbaar worden gesteld. Werkzaamheden dienen conform het opgestelde werkprotocol en de gemaakte afspraken te worden uitgevoerd.

5.2 Aanpassen werkperiodes, ongeschikt maken verblijf

In de uitgevoerde vleermuisonderzoek wordt aangegeven dat niet uit te sluiten is dat het gebouw gebruikt wordt als winterverblijfplaats.

¹ BIJ12, 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, Versie 1.0, juli 2017.

Omdat geen risico moet worden genomen dat vleermuizen aanwezig zijn, is het late voorjaar en/of zomer, nog in de actieve vliegtijd van de vleermuizen, de meest geschikte periode om het gebouw geheel te slopen. In de uitgevoerde voorjaarsrondes werd een zeer lage activiteit van vleermuizen waargenomen en werd geen enkele aanwijzing verkregen dat verblijvende vleermuizen aanwezig waren. Deze periode wordt in het Kennisdocument Ruige dwergvleermuis ook als meest geschikt aangegeven.

Kort voorafgaand aan de sloop zal het gebouw als voorzorg ongeschikt worden gemaakt. Er zullen grote gaten (ongeveer 30x40 cm) in de spouwmuren worden gehakt om een tochtstroom in de spouw te creëren om eventueel onvermoed aanwezige vleermuizen te verleiden het gebouw te verlaten of niet te koloniseren.

Voorafgaand hieraan zal een (ochtend)ronde worden uitgevoerd om het precieze gebruik van het gebouw in beeld te krijgen en eventueel de plekken van de te hakken gaten nauwkeurig te bepalen of eventueel andere maatregelen te nemen (bijvoorbeeld 'exclusion flaps').

Het gebruik van het gebouw door vleermuizen zal na het hakken van de gaten opnieuw worden gevolgd en op maat zullen eventueel aanvullende maatregelen worden geadviseerd. Als het gebouw niet (meer) gebruikt wordt, zal het geheel of delen ervan eventueel met gaas of schuimrubber worden dichtgezet of direct worden gesloopt.

Bij de totaalsloop zal, zeker bij aanvang, zorgvuldig worden gewerkt waarbij eerst gefaseerd dakdelen, dakranden en kozijnen en de overige, niet open gehakte spouwmuren worden gesloopt en vervolgens het gehele gebouw.

Het ongeschikt maken van de bebouwing en de aanvang van de sloop zal gebeuren met ecologische begeleiding, zie §5.1).

5.3 Plaatsen mitigatiekasten

Om de negatieve effecten te mitigeren zijn in november 2019 voorzieningen opgehangen die beschikbaar zijn tijdens de sloop- en bouwfase en er zijn permanente voorzieningen gepland in de nieuwe bebouwing die beschikbaar zullen zijn direct na de bouw.

Er zijn 4 houten kasten van het type 'Chambord' aangebracht aan bomen in de nabijheid van het te slopen gebouw (<200 m). De posities van de geplande kasten tijdens de bouwfase staan in Figuur 2. De kasten zijn conform het Kennisdocument op verschillende exposities tussen zuidwest en zuidoost bevestigd, op minimaal 3 meter hoogte, buiten bereik van predatoren, met vrije aanvliegmogelijkheden en buiten direct kunstlicht.

Zoals vermeld zijn in omliggende bebouwing op grote schaal alternatieve verblijfsruimtes aanwezig en wordt verwacht dat de vleermuizen gemakkelijk tijdelijk kunnen uitwijken.

De Chambord-kasten zijn geschikt als mitigatie voor een paarverblijf. Ze zijn in overtal aangeboden om kans op vestiging te vergroten. De kasten kunnen als tijdelijke uitwijkmogelijkheid gebruikt worden door de aangetroffen vleermuizen tijdens de uitvoer van het werk. Omdat de Ruige dwergvleermuis zowel in boomholtes als in gebouwen verblijft, worden door de kasten in de bomen diens vestigingskeuzes vergroot.

De kasten zijn in het gehele vliegseizoen 2020 beschikbaar. Hierdoor hebben de vleermuizen voldoende 'gewenningstijd' om de kasten te ontdekken en eventueel te gebruiken.

Figuur 2.

Posities van vleermuiskasten aan de omringende bomen rond het te slopen gebouw.

Na afloop van het werk zullen op de zuidelijke expositie van de nieuwbouw vier permanente vleermuisstenen van het type Schwegler 2FR, ANS6 of soortgelijks worden ingemetseld. Deze type stenen hebben in de Zaanstreek een bewezen functionaliteit en worden veel gebruikt door vleermuizen.

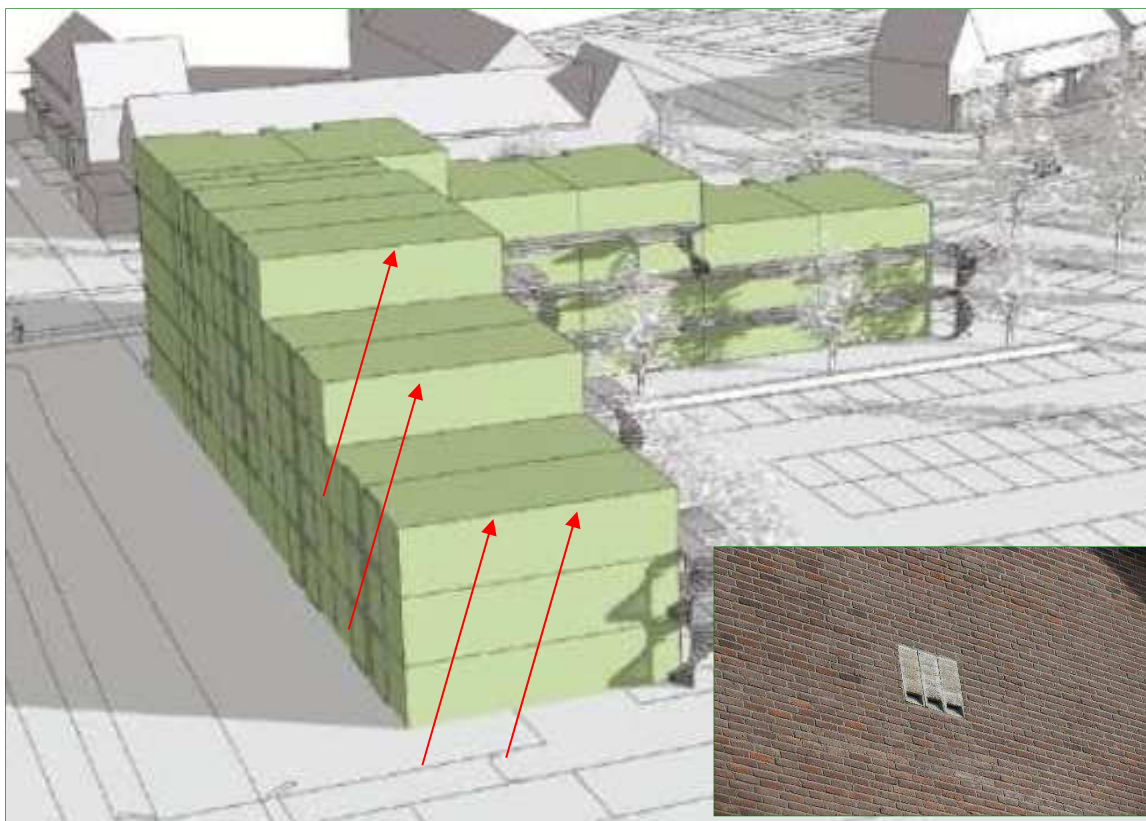
Bij de plaatsing geldt opnieuw: op minimaal 3 meter hoogte, buiten bereik van predatoren, met vrije aanvliegmogelijkheden en buiten direct aanschijnend kunstlicht, conform hetgeen gesteld in het Kennisdocument. De globale positie van de kasten staat aangegeven in Figuur 3.

5.4 Broedvogels

voorafgaand aan het broedseizoen, voor begin maart, dienen alle gaten en grote holtes, alsmede schoorstenen te worden afgesloten zodanig dat geen broedvogels op of zeer nabij het gebouw kunnen vestigen.

Figuur 3.

Globale positie van in te metselen vleermuisstenen in de nieuwbouw. De rode pijlen geven de positie van de kasten, bij elke locatie wordt één inmetsele kast geplaatst.

Voorafgaand aan de sloop wordt gecontroleerd of onverhoopt broedvogels zijn gevestigd, is dit het geval dan worden werkzaamheden uitgesteld totdat het laatste jong van de aanwezige broedvogels zijn uitgevlogen.

Het volledige overzicht van de werkzaamheden en de bijpassende ecologische begeleiding zie Tabel 2.

Tabel 2.

Volgorde en planning van de diverse ecologisch gevoelige ingrepen en ecologische begeleiding bij de sloop nieuwbouw.

Datum/periode	Actie
5 juli 2017	Quickscan Flora en fauna (bijlage 1)
mei-sept 2018	Nader onderzoek vleermuizen (bijlage 2)
november 2019	Plaatsen 4 tijdelijke mitigatiekasten
februari 2020	Ongeschikt maken gebouwdelen voor nestelende vogels
begin juni 2020	Voorscan (ochtend) t.b.v. gebruik gebouw, broedvogels
juni 2020	Ongeschikt maken gebouwdelen (openhakken spouw) op basis van scan
juni 2020 na openhakken gaten	Voorscan (ochtend), onderzoek effectiviteit maatregelen, eventueel aanvullende maatregelen
juni 2020 na tweede scan	Sloop, in beginsel zorgvuldig handelen, strippen
Voorjaar 2021	Bouwrijp maken
Bouwperiode	juni 2021-juni 2022
september 2021	Inmetselen 4 vleermuisstenen
november 2019-april 2022	minimale periode dat tijdelijke mitigatiekasten functioneel aanwezig zijn

5.5 Schade na te nemen maatregelen

5.5.1 Effecten

Beperkt. De belangrijkste effecten worden verwacht in het voorjaar van 2020. Tijdens de sloopwerkzaamheden moet de vleermuisen uitwijken naar de kasten aan de bomen of naar bebouwing in de omgeving. De vleermuis heeft naar alle waarschijnlijkheid beschikking over andere verblijfsruimte (s), het plangebied is slechts een onderdeel van zijn grotere verblijfnetwerk.

Na afloop van het werk wordt verwacht dat de vleermuis of vleermuisen kunnen terugkeren naar de nieuwbouw waarbij ze ofwel de aangeboden kasten ofwel alternatieve verblijfsruimte in andere delen van het gebouw vinden.

Er wordt geen belangrijk effect verwacht op het functionele leefgebied van de vleermuisen, zie §4.2.

5.5.2 Gunstige staat van instandhouding

De lokaal gunstige staat van instandhouding van de Ruige dwergvleermuis wordt gewaarborgd omdat verblijfsmogelijkheden op elk moment van het bouwproces worden overgecompenseerd, werkperiodes en maatregelen zodanig afgestemd zijn dat calamiteiten redelijkerwijs niet optreden en door het werk de functionele leefomgeving niet in betekenende mate wordt aangetast.

De Ruige dwergvleermuis is daarbij een flexibele soort die makkelijk nieuwe verblijfsruimte accepteert zodat de aangeboden voorzieningen (zeker de permanente inmetsele kasten) waarschijnlijk snel in gebruik zullen worden genomen.

Tevens betreft het verblijf dat van enkele losse mannetjes die niet direct zorgen voor de aanwas van de populatie. De aanwezigheid van meerdere mannetjes draagt vooral bij aan de genetische diversiteit van de populatie.

6 Aanvraag ontheffing

Voor de soorten genoemd in Tabel 3 wordt in het kader van de Wet natuurbescherming ontheffing aangevraagd, waarbij is aangegeven voor welke artikelen dit gedaan wordt.

Bij dit project is een in de Habitatrichtlijn genoemd belangen aan de orde. Het gebouw wordt gesloopt in het belang van:

“de volksgezondheid, de openbare veiligheid en andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten”, zie §0.

In hoofdstuk 5 is aangegeven hoe schade wordt voorkomen. Er wordt ontheffing aangevraagd (Wnb 3.8, lid 5, 3^e ontheffingsgrond) voor het overtreden van verbodsbepalingen conform art 3.5, 2^e lid van de Wet natuurbescherming.

Omdat vertragingen in ruimtelijke procedures altijd mogelijk zijn wordt voor de zekerheid ontheffing gevraagd voor een periode van ruim een jaar. Uitvoer in juni-juli 2020 of juni/juli 2021 maakt geen wezenlijk verschil. Deze ontheffing wordt derhalve aangevraagd voor de periode juni 2020 tot 30 juli 2021 waarbij tussen 1 augustus en 1 april geen werkzaamheden worden uitgevoerd.

6.1 Alternatievenafweging

Het project is locatie-gebonden. Het dwingende belang ten aanzien van veiligheid maken dat het project noodzakelijk is. Er zijn geen andere werkwijzen voorhanden om deze doelen te bereiken dan de beschreven ingreep.

Tabel 3.

Soorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd en de te overtreden verbodsbepalingen.

Soort	Wetenschappelijke naam	Art. Wnb
Ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii	
Verbodsbepalingen		
Opzettelijk verstoren van dieren, vernielen en/of beschadigen vaste rust- of verblijfplaatsen		art. 3.5, lid 2

7

Literatuur

- BEER, R. DE, 2018. *Inventarisatie De Seinpaal in Volendam, Inventarisatie vleermuizen in het kader van de natuurwetgeving*. G&G-rapport 2018-94, Van der Goes en Groot, Alkmaar.
- BEER, R. DE, 2017. *De Seinpaal te Volendam, Toetsing in het kader van de natuurwetgeving*. G&G-advies QS2017-86, Van der Goes en Groot, Alkmaar.
- VLEERMUISVAKBERAAD (NETWERK GROENE BUREAUS, ZOOGDIERVERENIGING VZZ EN GEGEVENSAUTORITEIT NATUUR). *Vleermuisprotocol 2017*

8 Bijlagen

Bijlage 1	Quicksan De Seinpaal, Van der G&G
Bijlage 2	Inventarisatie vleermuizen De Seinpaal

Bijlage 1 Quickscan De Seinpaal, Van der G&G

De Seinpaal te Volendam

De Seinpaal te Volendam

Toetsing in het kader van de natuurwetgeving

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

G&G-advies QS2017-86

Versie	Datum
Concept	7 juli 2017
Eindrapport	8 september 2017

De onderstaande toetsing is gebaseerd op de plannen zoals aangegeven door de opdrachtgever. Bij wijziging van plannen, werkperiodes, of werkwijzen kunnen andere conclusies en aanbevelingen met betrekking tot de effecten op beschermde soorten van toepassing zijn.

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Bovendijk 35-G

2295 RV Kwintsheul

Hazenkoog 35-A

1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding voor het onderzoek	5
1.2	Doel van het onderzoek.....	5
1.3	Het plangebied.....	6
1.4	Werkzaamheden.....	6
1.5	Leeswijzer	6
2	Methode	7
2.1	Soorten	7
2.2	Gebieden.....	8
3	Beschermde soorten Wnb	9
3.1	Beschrijving aanwezige biotopen	9
3.2	Beschermde soorten.....	10
3.2.1	Planten	10
3.2.2	Vissen	10
3.2.3	Amfibieën	10
3.2.4	Vogels	11
3.2.5	Grondgebonden zoogdieren	12
3.2.6	Vleermuizen	12
3.2.7	Overige fauna	13
3.3	Conclusie beschermde soorten	13
4	Effectbeoordeling en maatregelen	14
4.1	Amfibieën.....	14
4.2	Vogels.....	14
4.3	Vleermuizen	15
4.4	Conclusie effectbeoordeling.....	15
5	Gebiedsbescherming en overige natuurwetgeving	16
5.1	Natura 2000	16
5.2	Natuurnetwerk Nederland	16
5.3	Weidevogelgebieden	16
5.4	Houtopstanden	16
5.5	Overige relevante wetgeving.....	17

5.6	Conclusie gebiedsbeschermende en overige natuurwetgeving	17
6	Conclusies	18
6.1	Beschermde soorten Wnb	18
6.2	Overige natuurwetgeving	18
6.3	Zorgplicht	18
6.4	Aanbevelingen ter bevordering van stadsnatuur	19
7	Aanbevolen en geraadpleegde literatuur	20
8	Bijlagen	21

Op grond van het onderzoek wordt geadviseerd omtrent te nemen maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of te verzachten. en omtrent de noodzaak ontheffing of vergunning aan te vragen.

Een uitgebreide beschrijving van de getoetste wetgeving is te vinden in Bijlage 1.

1.3 Het plangebied

In Figuur 1 is de ligging van het onderzoeksgebied aangegeven. Het plangebied ligt in het noordelijk deel van de stad en wordt geheel omgeven door nieuwbouw. Noordelijk van het te slopen gebouw liggen groenvoorzieningen en westelijk langs de Dijkgraaf de Ruiterlaan ligt een ander klein park.

1.4 Werkzaamheden

De ecologisch gevoelige werkzaamheden zullen zuidelijk van de Ruiterlaan bestaan uit de sloop van gebouwen en het vergraven van het terrein.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de methode van het onderzoek beschreven.

In hoofdstuk 3 worden de biotopen, die aanwezig zijn in het plangebied, beschreven en wordt aangegeven welke soorten aanwezig (kunnen) zijn binnen en nabij het plangebied.

In hoofdstuk 4 wordt ingeschat in hoeverre deze soorten negatieve effecten kunnen ondervinden van het werk en welke specifieke maatregelen eventueel noodzakelijk zijn.

Hoofdstuk 5 beschrijft of- en welke gebiedsbeschermende wetgeving van toepassing is op het plangebied.

Ten slotte bevat hoofdstuk 6 de conclusies. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan. Hoofdstuk 7 geeft een overzicht van de gebruikte en aanbevolen literatuur. In de bijlage is aanvullende informatie opgenomen over de geldende wetgeving en de gebruikelijke procedures bij een vergunnings- en/of ontheffingsaanvraag.

2

Methode

Hieronder wordt aangegeven hoe is onderzocht welke soorten te verwachten zijn binnen het plangebied. Speciale aandacht is uitgegaan naar die beschermde soorten waarvoor, indien aanwezig, specifieke maatregelen moeten worden getroffen of ontheffing moet worden aangevraagd bij werkzaamheden in het kader van dit plan. Daarnaast is gekeken of het plangebied tot een beschermd natuurgebied behoort.

2.1 Soorten

Bronnenstudie

Op basis van literatuurgegevens en informatie, samengebracht in bijvoorbeeld de Nationale Databank Flora- en Fauna (NDFF), is bekeken in hoeverre (beschermde) soorten in het verleden zijn aangetroffen in en rond het plangebied.

Voor het onderzoek van de NDFF is het kilometerhok onderzocht waarbinnen het plangebied is gelegen en de acht daaromheen gelegen kilometerhokken, rekening houdend met relevante, overeenkomstige biotopen tussen plangebied en omgeving.

In de database is gezocht naar gegevens van beschermde of soorten met jaarrond beschermde verblijfplaatsen die niet zijn vrijgesteld. Hierbij is gekeken naar waarnemingen in de afgelopen 10 jaar. Vervolgens is een interpretatie gedaan met betrekking tot de aard en de waarde van de waarnemingen (bijvoorbeeld overvliegend of verblijvend, de onderzoeksinspanning en de kans dat de situatie ter plaatse veranderd is).

Naast het onderzoek van de NDFF zijn relevante verspreidingsatlassen en eventueel andere literatuur en websites geraadpleegd om de ecologische vereisten van soorten in samenhang met de verspreiding te bekijken.

Potentiebeoordeling

Het plangebied is op 5 juli 2017 bezocht om enerzijds de aanwezige en aangrenzende biotopen te beschrijven en anderzijds eventuele incidentele waarnemingen te doen van beschermde flora en fauna (voor zover waarneembaar).

Verwerking

Met behulp van analyse en expertkennis is op basis van de verzamelde gegevens en de aangetroffen biotopen een inschatting gemaakt van het mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en nabij het plangebied.

Op grond van de plannen is (voor zover mogelijk) een korte effectbeoordeling gemaakt van de plannen op de te verwachten soorten.

Als negatieve gevolgen niet zijn uit te sluiten wordt aangegeven of specifieke maatregelen moeten worden genomen en/of ontheffing dient te worden aangevraagd.

2.2 Gebieden

Op de gebieden database van het Ministerie van Economische Zaken is gekeken in hoeverre het plangebied is gelegen binnen de begrenzing van beschermde gebieden (Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland (NNN)), zie:

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

Aan de hand van Provinciale of gemeentelijke informatie, toegankelijk via internet is bekeken of het plangebied gelegen is in andere relevante beschermde gebieden, zie bijvoorbeeld:

<http://noordholland.planoview.nl> of <http://ruimtelijkeplannen.zuid-holland.nl/VRM>

Als dit het geval is, wordt bekeken of negatieve effecten te verwachten zijn en of nadere toetsing noodzakelijk is.

3**Beschermde soorten Wnb**

In dit hoofdstuk worden eerst de biotopen beschreven die aanwezig zijn binnen het plangebied. Vervolgens worden de beschermde soorten beschreven per soortgroep. In de beschrijving wordt per soortgroep eerst aangegeven welke soorten (volgens opgave van de NDFF en literatuur) in het verleden of tijdens het afgelegde veldbezoek zijn aangetroffen. Vervolgens wordt vermeld welke soorten op grond van aanwezige biotopen te verwachten zijn en welke gebruiksfuncties het plangebied kan hebben voor deze soorten.

3.1 Beschrijving aanwezige biotopen

De Seinpaal is een hoog gebouw met bakstenen muren. Aan de noordkant zijn deze gedeeltelijk bedekt met golfplaten. De onderhoudsstaat van het gebouw is slecht. Aan de voorkant en de westkant heeft het gebouw lagere delen met ramen en een bakstenen schoorsteen.

In de bakstenen muren zijn overal rijen spouwgaten aanwezig, sommige met een flinke breedte. Voor zover te controleren is de spouw overal gevuld met isolatiewol maar af en toe zijn hierin wel gaten te voelen. Ook in de schoorsteen zijn spouw/ventilatiegaten zichtbaar. Aan de westkant zijn in de muur een groot aantal gaten geboord met een doorsnede van ongeveer 2 cm.

Het gebouw heeft platte daken, de metalen daklijst lijkt nauw te sluiten.

Rond de bebouwing bevinden zich lage gazons en diverse verhardingen met daartussen algemene ruderales onkruiden.

Muur van de Seinpaal met spouwgaten en geboorde gaten.

3.2 Beschermde soorten

3.2.1 Planten

Aangetroffen soorten

In en rond het plangebied is in het verleden en tijdens het veldbezoek geen beschermde flora waargenomen.

Potentie plangebied

In het plangebied wordt geen beschermde flora verwacht.

Diverse soorten planten, (korst)mossen en wolfsklauwen die onder de Wet natuurbescherming beschermd zijn, worden niet in het plangebied verwacht, de soorten komen nagenoeg alleen voor in natuurgebieden.

3.2.2 Vissen

Aangetroffen soorten

In en rond het plangebied zijn in het verleden en tijdens het veldbezoek geen beschermde vissoorten waargenomen.

Potentie plangebied

In en rond het plangebied is geen potentie voor beschermde vissoorten aanwezig.

3.2.3 Amfibieën

Aangetroffen soorten

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde, niet vrijgestelde amfibieën waargenomen.

De Rugstreeppad is bekend van de omgeving van het plangebied, de soort werd veelvuldig vastgesteld in de nieuwbouw van de Broeckgouw op ongeveer een kilometer afstand van het plangebied. De soort komt, gezien de waarnemingen in de NDFF 2007-2017, ook voor in nieuwbouwwijken gelegen rond het plangebied. De soort overwintert hier in vergraafbare grond of onder tuintegels e.d. of plant mogelijk voort in geïsoleerde vijvers. De Rugstreeppad is een beschermde soort die wordt genoemd als soort beschermd onder de Habitatrichtlijn (zie Bijlage 1.2.1).

Potentie plangebied

Het plangebied levert geen geschikt voortplantingswater voor amfibieën. In het plangebied is ook geen landbiotoop aanwezig dat buiten de voortplantingsperiode kan worden benut door deze amfibieën.

-Rugstreeppad

Het onderzoeksgebied is niet geschikt voor de Rugstreeppad, ondanks dat de soort in het verleden in de omgeving werd aangetroffen. In het plangebied ligt geen geïsoleerd, ondiep water dat door de dieren kan worden gebruikt voor voortplanting.

In het plangebied is ook geen geschikt zanderig landbiotoop aanwezig dat buiten de voortplantingsperiode kan worden benut door deze soort.

Als in het plangebied graafwerkzaamheden plaatsvinden of zand wordt opgebracht, is het wel mogelijk dat Rugstreeppadden het gebied kunnen intrekken.

3.2.4 Vogels

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd. Het bevoegd gezag maakt onderscheid tussen soorten met niet-jaarrond beschermde nesten, soorten met jaarrond beschermde nesten (ingedeeld in vier categorieën) en de zogenaamde 'categorie 5-soorten' (zie verder Bijlage 1.2.5).

Aangetroffen soorten met niet-jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek werden geen vogelsoorten op of rond het gebouw.

Potentie plangebied soorten met niet-jaarrond beschermde nesten

Op het dak van de Seinpaal zouden meeuwen of Scholekster kunnen broeden.

Aangetroffen soorten met jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek werden geen vogels met jaarrond beschermde nesten of sporen (nesten) daarvan waargenomen.

In de omgeving van het plangebied zijn in het verleden Huismussen (cat. 2) vastgesteld. De soort broedt op minder dan een kilometer afstand ook in de nieuwbouwwijken van Volendam. In de binnenstad van Edam op een kilometer afstand broeden tientallen Gierzwaluwen en deze soort is ook met lage dichtheden aanwezig in de nieuwbouw rond het plangebied.

Nabij het fort bij Edam op ruim een kilometer afstand is broedende Boomvalk aanwezig en in het park naast de Ruitersweg op 500 meter zijn broedende Buizerd en Sperwer vastgesteld (NDFF 2007-2017). De overige waarnemingen van soorten met jaarrond beschermde nesten betreffen overvliegende vogels zonder binding met het plangebied of de omgeving daarvan.

Potentie soorten met jaarrond beschermde nesten

Omdat geen (geschikte) bebouwing met dakpannen en gaten met vrije uitvalmogelijkheden aanwezig zijn, wordt uitgesloten dat vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn in het plangebied.

3.2.5 Grondgebonden zoogdieren

Aangetroffen soorten

In en rond het plangebied zijn in het verleden en tijdens het veldbezoek geen beschermde, niet vrijgestelde zoogdieren waargenomen.

Potentie plangebied

Het kale gebied zonder dekking of voedsel rond het gebouw is ongeschikt voor grondgebonden zoogdieren.

3.2.6 Vleermuizen

Vleermuizen kunnen op zeer duidelijk te onderscheiden manieren van een leefgebied gebruik maken. Belangrijke gebruiksfuncties zijn verblijfplaats, foerageergebied of (deel van) een vliegroute.

Aangetroffen vleermuizen

Er zijn in het verleden in de omgeving van het plangebied vooral losse waarnemingen van langsvliegende en foeragerende vleermuizen verricht, ook in het plangebied (Gewone dwergvleermuis). In het Fort bij Edam op ruim een kilometer afstand zijn in het verleden overwinterende Baardvleermuizen vastgesteld (NDFF 2007-2017).

Andere waargenomen soorten in de omgeving van het plangebied betreffen Meervleermuis, Laatvlieger, Ruige dwergvleermuis en Watervleermuis.

Precieze locaties van verblijfplaatsen en andere belangrijke gebruiksfuncties zijn alleen vast te stellen met gericht nachtelijk onderzoek en zijn op grond van de incidentele waarnemingen niet op voorhand uit te sluiten.

Potentie verblijfplaatsen.

De waargenomen spleten en (spouw)gaten in de muren schoorsteen van het te slopen gebouw van de Seinpaal geven mogelijk toegang tot voor vleermuizen geschikte holtes. Te denken valt aan gebouwbewonende soorten zoals Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger.

Potentie foerageergebied

Het plangebied is over het algemeen marginaal geschikt voor foeragerende vleermuizen. Het gebouw kan mogelijk met harde wind wat luwte geven zodat insecten kunnen concentreren en vleermuizen worden aangelokt.

Potentie vliegroute

Gezien de ligging, de vorm en de grootte van het plangebied kan geen sprake zijn van een belangrijke functie als vliegroute voor vleermuizen.

4

Effectbeoordeling en maatregelen

Door het plan kunnen verschillende negatieve effecten optreden in het plangebied. Deze mogelijke effecten zijn onder te verdelen in tijdelijke effecten tijdens de aanleg en effecten als gevolg van de aanwezigheid van de nieuwe situatie.

De te verwachten soortgroepen met beschermde, niet vrijgestelde soorten worden in dit hoofdstuk besproken. Ze zijn samengevat in de derde kolom van Tabel 1. De aanwezigheid van deze soortgroepen kan van invloed zijn op de verdere procedure. De (negatieve) effecten die kunnen optreden bij de werkzaamheden worden onderzocht. Voorts zal worden aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om effecten te voorkomen of te minimaliseren.

Voor andere soortgroepen met niet beschermde of vrijgestelde soorten geldt altijd de zorgplicht (zie Bijlage 1.1.1).

4.1 Amfibieën

Teneinde de vestiging van overwinterende Rugstreeppadden in het plangebied te voorkomen, dienen opgeslagen zandhopen te worden verwijderd voorafgaand aan het overwinteringsseizoen van de Rugstreeppad of te worden afgeschermd met folie of een zogenaamd 'amfibieënschermd'.

4.2 Vogels

Vogelnesten kunnen worden vernield bij ecologisch gevoelige werkzaamheden zoals het rooien en kappen van struiken en bomen het slopen van bebouwing, diverse graafwerkzaamheden of het verwijderen van de vegetatie-toplaag.

Soorten met niet-jaarrond beschermde nesten

Men dient activiteiten waarbij nesten verstoord of vernield kunnen worden buiten het broedseizoen plaats te doen vinden, dus niet van grofweg 15 maart tot 15 juli. Deze periode is afhankelijk van bijvoorbeeld het weer of de betrokken soorten. Als onverhoopt buiten deze periode vogels broedend aanwezig zijn, dienen werkzaamheden plaatselijk te worden uitgesteld.

Wanneer in het broedseizoen gewerkt gaat worden is het mogelijk, voorafgaand aan het broedseizoen of voorafgaand aan de vestiging van broedvogels, het plangebied ongeschikt te maken als (nog) geen nesten aanwezig zijn. Hierbij mogen geen mogelijke nestplaatsen van jaarrond beschermde vogels ongeschikt of ontoegankelijk worden gemaakt!

4.3 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Bij de sloop van de Seinpaal zouden vaste rust- of verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen beschadigd of vernield kunnen worden. Het is derhalve noodzakelijk om vervolgonderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van deze soort(en). Hierbij dient ook de naaste omgeving van het plangebied betrokken te worden.

Als verblijvende vleermuizen aanwezig zijn dienen vervangende en geschikte verblijfplaatsen te worden aangeboden. Er is tijdelijke compensatie en permanente compensatie noodzakelijk. Er dient een ontheffing te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen 'Projectplan' deze maatregelen worden uitgewerkt.

Foerageergebied

Voor de mogelijk aanwezige foeragerende vleermuizen in het plangebied wordt geen negatief effect verwacht van de ingreep omdat het plangebied slechts een klein deel uitmaakt van een veel groter foerageergebied en in de naaste omgeving veel vergelijkbaar of beter biotoop aanwezig is. De vleermuizen kunnen derhalve gemakkelijk uitwijken.

4.4 Conclusie effectbeoordeling

Negatieve effecten van de plannen op beschermde soort(en) (indien aanwezig) zijn niet uit te sluiten. Het gaat om vleermuizen in de Seinpaal.

Er is vervolgonderzoek noodzakelijk naar deze beschermde soorten. In Tabel 2 staan de periodes aangegeven wanneer dit onderzoek kan worden uitgevoerd. Tevens wordt het aantal bezoeken vermeld.

Tabel 2.
Optimale periode voor uit te voeren vervolgonderzoek naar beschermde soorten of soortgroepen die zijn aangetroffen of worden verwacht in het plangebied.
*=Te combineren met andere bezoeken.

Soort/Soortgroep	Optimale periode		Aantal bezoeken
	Vleermuizen	Gebiedsfunctie	Periode
Alle soorten	winterverblijf	december – februari	1
Alle soorten	vliegroutes, foerageergebied	april – november	2*
	Kraam/zomerverblijf	Paarverblijven en zwermen	beide 2
Gewone dwergvleermuis	half mei - half juli	augustus-oktober	
Ruige dwergvleermuis	(juni - half juli-nvt)	augustus – oktober	
Laatvlieger	juni - half juli	nvt	

5 Gebiedsbescherming en overige natuurwetgeving

In hoofdstuk 3 en 4 is beschreven welke beschermde soorten kunnen voorkomen en welke effecten de werkzaamheden kunnen hebben. De Wet Natuurbescherming kent naast soortbescherming ook gebiedsbeschermende wet- en regelgeving, in het bijzonder die van de Natura 2000-gebieden en betreffende behoud van grootschalige houtopstanden (Zie Bijlage 1.3).

Naast bepalingen uit de Wnb kunnen gebieden ook beschermd zijn onder de Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) als onderdeel van het 'Natuurnetwerk Nederland' (voorheen Ecologische hoofdstructuur, EHS) of als Provinciaal aangewezen 'Weidevogelleefgebied' of 'Belangrijk weidevogelgebied'.

Hieronder wordt aangegeven welke gebiedsbeschermende wetgeving van toepassing is op het plangebied.

5.1 Natura 2000

Het plangebied ligt op 750 meter afstand van het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. Op ruim een kilometer afstand ligt Polder Zeevang. Gezien de grote afstand, de afscherming en de uit te voeren werkzaamheden, worden op voorhand geen negatieve gevolgen verwacht van de plannen. Er hoeft geen nadere toetsing uitgevoerd te worden.

5.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van het NNN (zie Figuur 2), inclusief de zogenaamde verbindingzones die verschillende NNN-gebieden kunnen verbinden. Aangezien het natuurnetwerk geen bepalingen kent ten aanzien van 'externe' werking, hoeven de plannen niet verder getoetst te worden aan waarden binnen dit netwerk.

5.3 Weidevogelgebieden

Het gebied is niet begrensd als een bijzonder te beschermen weidevogelleefgebied of belangrijk weidevogelgebied (zie Figuur 2). Ook weidevogelleefgebied kent geen bepalingen ten aanzien van 'externe werking'.

5.4 Houtopstanden

Er worden geen buiten de (volgens de Wnb of boswet bepaalde) bebouwde kom gelegen beplantingen gekapt, groter dan 1000 m². Daarnaast voorziet het plan niet in het kappen van meer dan 20

bomen in een rijbeplanting. Op grond hiervan wordt het plangebied niet beschermd als bijzondere houtopstand.

5.5 Overige relevante wetgeving

Er is geen overige natuurwetgeving bekend die van invloed kan zijn op de plannen.

5.6 Conclusie gebiedsbeschermende en overige natuurwetgeving

Gezien de aard van de plannen, de reikwijdte daarvan en de locatie van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden is op voorhand uit te sluiten dat andere natuurwetgeving dan die beschreven in hoofdstuk 3 en 4 aan de orde is bij uitvoer van de plannen.

Figuur 2.

Ligging van het plangebied (rood omrand) ten opzichte van Natuurnetwerk Nederland (EHS in legenda) en Weidevogelleefgebied.

6 Conclusies

6.1 Beschermde soorten Wnb

- ♣ Het onderzoeksgebied is in potentie geschikt voor beschermde soorten vogels en vleermuizen.
- ♣ In het plangebied kunnen broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten voorkomen. Voor de verwachte aanwezige broedvogels dienen werkzaamheden waarbij nesten vernield of verstoord kunnen worden, buiten het broedseizoen plaats te vinden. Een ontheffing is voor broedvogels dan niet nodig. Het broedseizoen loopt ruwweg van half maart tot half juli.
- ♣ In het plangebied kunnen verblijvende vleermuizen voorkomen. Omdat negatieve effecten door de werkzaamheden niet uitgesloten zijn, is vervolgonderzoek naar in gebruik zijnde verblijfplaatsen van vleermuizen noodzakelijk (zie voor de optimale onderzoeksperiode Tabel 2). Worden tijdens de veldinventarisatie één of meer soorten vleermuizen met verblijfplaatsen aangetroffen, dan dient een ontheffingsaanvraag te worden ingediend, waarin passende mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven.
- ♣ Voor de mogelijk aanwezige foeragerende vleermuizen in het plangebied wordt geen negatief effect verwacht van de ingreep omdat het plangebied slechts een klein deel uitmaakt van een veel groter foerageergebied en in de naaste omgeving veel vergelijkbaar of beter biotoop aanwezig is. De vleermuizen kunnen derhalve gemakkelijk uitwijken.

6.2 Overige natuurwetgeving

Gezien de aard van de plannen, de reikwijdte daarvan en de locatie van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden is op voorhand uit te sluiten dat andere natuurwetgeving aan de orde is dan die hierboven beschreven in §6.1.

6.3 Zorgplicht

Voor alle in het wild levende soorten en hun leefomgeving geldt de zorgplicht (zie Bijlage 1.1.1). Teneinde de zorgplicht na te leven kan men voorafgaand aan de werkzaamheden de volgende praktische richtlijnen hanteren:

- ♣ Alle aanwezige bebouwing kan gefaseerd verwijderd worden. Dit geeft dieren de kans om in de nabijgelegen omgeving een ander leefgebied te benutten;
- ♣ Bij de sloop- en bouwwerkzaamheden moet voorkomen worden dat 's nachts met sterke bouwverlichting wordt gewerkt.

6.4 Aanbevelingen ter bevordering van stadsnatuur

Met behulp van enkele eenvoudige maatregelen kan de natuur in de stad versterkt worden en krijgen planten en dieren ook in nieuwe ontwikkelingslocaties de ruimte. Hiervoor worden voor dit plan de volgende aanbevelingen gedaan;

- ♣ Plaatsing vleermuiskasten of geschikt maken van spouwmuren van nieuwbouw voor vleermuizen;
- ♣ Plaatsen voorzieningen voor Huismussen, Spreeuwen en Gierzwaluwen d.m.v. speciale dakpannen, vogelvides of inmetzelstenen;
- ♣ Beplanten en aanleggen van groenstructuren met inheemse soorten die insecten, vogels en vlinders kunnen aantrekken.

Dergelijke maatregelen bevorderen de leefbaarheid van een woonwijk aanzienlijk. Ook dragen deze maatregelen sterk bij aan een versnelling van het natuurlijk evenwicht in een nieuwbouw-situatie. Dit kan typische problemen als spinnenoverlast of muizenplagen van nieuwbouwprojecten voorkomen.

7

Aanbevolen en geraadpleegde literatuur

- BIJLSMA, ROB.G., 1993 *Ecologische atlas van de Nederlandse Roofvogels*. Schuyt & Co., Haarlem.
- BROEKHUIZEN, S., K. SPOELSTRA, J.B.M. THISSEN, K.J. KANTERS & J.C. BUYS (RED.), 2016. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- CREEMERS, R.C.M., & J.C.W. VAN DELFT (RAVON, RED.), 2009. *De amfibieën en reptielen van Nederland - Nederlandse Fauna 9*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- DIETZ, C., O VON HELVERSEN & D. NILL, 2011. *Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika*. Tirion Natuur.
- FLORON, 2011. *Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora*. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- HERDER, J.E., J. KRANENBERG, D. HOOGENBOOM, J. HAMERS & K. DEKKER (RED.), 2012. *Atlas van de Noord-Hollandse vissen*. Landschap Noord-Holland, Heiloo & Stichting RAVON, Nijmegen.
- HOOGENBOOM, D.M., F. VISBEEN, J. WONDERGEM, W. RUITENBEEK (RED.), 2014. *Atlas van de Noord-Hollandse zoogdieren*. Landschap Noord-Holland, Heiloo & Noord-Hollandse Zoodier Studiegroep (NOZOS), Alkmaar.
- KAPTEYN, K., 1995. *Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding*. Provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap, Haarlem.
- LIMPENS, H., K. MOSTERT & W. BONGERS (RED.), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen: onderzoek naar verspreiding en ecologie*. Utrecht.
- SCHARRINGA, C.J.G., W. RUITENBEEK & P.J. ZOMERDIJK, 2010. *Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009*. Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, Landschap Noord-Holland.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND, 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000*. – *Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- TWISK, P., A. VAN DIEPENBEEK & J.P. BEKKER, 2009. *Veldgids Europese zoogdieren*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- VLEERMUISVAKBERAAD (NETWERK GROENE BUREAUS, ZOOGDIERVERENIGING VZZ EN GEGEVENS AUTORITEIT NATUUR). *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013.

8 Bijlagen

Bijlage 1 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 1 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 1.1 Wet Natuurbescherming (Wnb)

De Wet Natuurbescherming (Wnb) is het nationale wettelijke kader waarin de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet zijn samengevoegd.

In de Wnb is zowel de soortbescherming van wilde flora en fauna geregeld als de gebiedsbescherming die veelal voortkomt uit bepalingen van de Europese Habitatrichtlijn (HRL) en Vogelrichtlijn (VRL).

De provincies zijn, op enkele uitzonderingen na, het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de ontheffingsverlening en handhaving.

Bijlage 1.1.1 Zorgplicht

Een belangrijke bepaling van de Wnb is de zorgplicht die stelt dat “een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”

Bijlage 1.2 Soortbescherming

Bijlage 1.2.1 Categorieën

Onder de Wnb wordt een aantal soorten planten en dieren beschermd. Er zijn vier categorieën met beschermde soorten. Twee categorieën bevatten de soorten die respectievelijk zijn beschermd onder de HRL en soorten genoemd in de VRL.

Naast deze Europees beschermde soorten heeft de wetgever nog een extra categorie soorten toegevoegd, de ‘andere soorten’.

Per provincie is conform artikel 3.11 nog een vierde categorie opgesteld, die van de ‘vrijgestelde soorten’. Alleen soorten uit de derde categorie kunnen worden vrijgesteld. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht bij het overtreden van de verbodsbepalingen (zie Bijlage 1.2.2) bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer. De lijst van vrijgestelde soorten kan per provincie variëren en is te vinden in Tabel 3.

Daarnaast zijn Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis in of op gebouwen of daarbij behorende erven in alle gevallen vrijgesteld van de genoemde verboden in artikel 3.10.

Tabel 3.
Vrijgestelde soorten per provincie.
Rood=niet vrijgesteld.

Zoogdieren	DR	FL	FR	GL	GR	L	NB	NH	OV	UT	ZL	ZH
Aardmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bosmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bunzing	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+
Dwergmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Dwergspitsmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Eekhoorn						+						
Egel	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+
Gewone bosspitsmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Haas	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hermelijn	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+
Huisspitsmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Konijn	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ondergrondse woelmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Ree	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rosse woelmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Steenmarter						+						
Tweekleurige bosspitsmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Veldmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Vos	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wezel	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+
Wild zwijn							+					
Woelrat	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Amfibieën en reptielen	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bastaardkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bruine kikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Gewone pad	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hazelworm						+						
Kleine watersalamander	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Levendbarende hagedis						+						
Meerkikker	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Bijlage 1.2.2 Verbodsbepalingen

De Wnb bepaalt conform artikel 3.1, 3.5 & 3.10 dat de volgende zaken verboden zijn:

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren voorkomend in de Habitatrichtlijn, vogels genoemd in de Vogelrichtlijn en aangewezen 'andere soorten' opzettelijk te doden of te vangen¹
2. Het is verboden dieren voorkomend in de Habitatrichtlijn opzettelijk te verstoren.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van hierboven genoemde soorten te vernielen of te beschadigen of nesten of eieren van vogels weg te nemen.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste punt opzettelijk te verstoren als deze verstoring van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
5. Het is verboden planten van soorten genoemd in de Habitatrichtlijn (bijlage IV, Bijlage 1 Verdrag van Bern) of als 'andere soorten' (Bijlage B bij de wet) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Bijlage 1.2.3 Ontheffingsmogelijkheid

Ruimtelijke ontwikkeling en (her)inrichting zoals het slopen, renoveren of bouwen van woningen, het dempen van wateren of het aanleggen bedrijventerreinen, kan beschadiging of vernieling tot gevolg hebben van de voortplantings- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende (beschermde) soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin het project plaatsvindt. In bepaalde gevallen moet dan ontheffing voor de Wnb verkregen worden.

Als er beschermde soorten (zie Bijlage 1.2.1) voorkomen die niet zijn vrijgesteld én verbodsbepalingen (zie Bijlage 1.2.2) worden overtreden, dan is ontheffing vereist of moet, indien mogelijk, conform art. 3.31 gewerkt worden met een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode.

De vraag of de ontheffing kan worden verleend zal worden beoordeeld door het bevoegde gezag (veelal de provincie waarin het plangebied is gelegen). Belangrijk daarbij is de vraag in hoeverre schade optreedt, of de gunstige staat van instandhouding van de

¹Het betreft soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, soorten genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijke verspreidingsgebied. Alsmede andere soorten, genoemd in bijlage, onderdeel A, bij de wet.

betrokken soort(en) in gevaar komt en of er bevredigende alternatieven voorhanden zijn voor de ingreep of de locatie daarvan.

Bijlage 1.2.4 Wettelijk belang

Per categorie is het bij het al dan niet verkrijgen van een ontheffing belangrijk wat het belang is van het uit te voeren plan en de te verkrijgen ontheffing. Als schade niet te voorkomen is, dient één van de onderstaande wettelijke belangen van toepassing te zijn:

Soorten van de Vogelrichtlijn

- ♣ Ontheffing is nodig in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid.
- ♣ Ontheffing is in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
- ♣ Ontheffing is nodig ter bescherming van flora en fauna.

Soorten van de Habitatrichtlijn

- ♣ Ontheffing is nodig ter bescherming van flora en fauna.
- ♣ Ontheffing is in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Andere soorten

- ♣ Ontheffing is nodig ter bescherming van flora en fauna.
- ♣ Ontheffing is in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van (groot) openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- ♣ Ontheffing is nodig in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van gebieden en het toekomstig gebruik daarvan.

Bijlage 1.2.5 Broedvogels

Voor broedvogels wordt in principe geen ontheffing verleend. Als men verstorende activiteiten buiten het broedseizoen laat plaatsvinden worden de vogels geacht te kunnen uitwijken, treedt geen schade op en is geen ontheffing noodzakelijk.

Er is een uitzondering, vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' en zijn daarom jaarrond beschermd. Er zijn vier verschillende categorieën 'broedvogels met jaarrond beschermd nesten', categorie 1 t/m 4, zie kader volgende pagina.

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten gedurende het hele jaar zijn beschermd is in 2009 aangepast (zie kader). **Let wel!** Bij de bescherming van een jaarrond beschermd nest of verblijf wordt zowel de verblijfplaats betrokken als de (directe) omgeving die nodig is voor het succesvol functioneren daarvan.

Kader: Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten en bijbehorende categorie.

Soort	Categorie	Toelichting codes
Boomvalk	4	Vogelsoorten waarvan de nesten in
Buizerd	4	principe jaarrond zijn beschermd met
Gierzwaluw	2	beschermingscategorie:
Grote gele kwikstaart	3	1 = soorten die ook buiten het
Havik	4	broedseizoen het nest gebruiken als vaste
Huismus	2	rust- of verblijfplaats,
Kerkuil	3	2 = koloniebroeders die elk broedseizoen
Oehoe	3	op dezelfde plaats broeden en die daarin
Ooievaar	3	zeer honkvast zijn of afhankelijk van
Ransuil	4	bebouwing of biotoop,
Roek	2	3 = soorten die elk jaar op dezelfde plaats
Slechtvalk	3	broeden en die daarin zeer honkvast zijn of
Sperwer	4	afhankelijk van bebouwing,
Steenuil	1	4 = soorten die niet of nauwelijks zelf in
Wespendief	4	staat zijn een nest te maken.
Zwarte wouw	4	

Voor soorten met jaarrond beschermde nesten kan, meestal alleen buiten het broedseizoen, wél ontheffing worden aangevraagd. Een 'omgevingscheck' is dan vereist. Een deskundige moet in dat geval vaststellen of de desbetreffende soort zelfstandig een vervangend nest kan vinden in de omgeving, of dat met verzachtende en/of compenserende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rustplaats gegarandeerd kan worden. Om zeker te zijn dat geplande of genomen maatregelen hiertoe voldoende zijn, moeten deze middels een ontheffingsaanvraag worden voorgelegd aan de provincie. Als geen schade optreedt en de gunstig staat van instandhouding niet in gevaar komt, zal de aanvraag (positief) worden afgewezen. Het is uiteraard essentieel dat de (aan de provincie) voorgestelde maatregelen ook daadwerkelijk worden genomen.

Categorie 5-soorten

Er is nog een categorie met 'bijzondere' vogelsoorten (Categorie 5) Deze soorten keren (zoals ook soorten met jaarrond beschermde nesten) weliswaar vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van deze soorten zijn de verblijfplaatsen alleen dan beschermd als 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen'.

Bijlage 1.2.6 Gedragscodes

Indien men in het bezit is van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode hoeft bij werkzaamheden in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik en van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting voor Vogelsoorten (artikel 3.1), Habitatrichtlijnsoorten (artikel 3.5) en andere soorten (artikel 3.10) geen ontheffing te worden aangevraagd, mits aantoonbaar wordt gewerkt met deze gedragscode (artikel 3.31). De

bewijslast dat correct is en wordt gehandeld volgens de gevolgde gedragscode ligt bij de initiatiefnemer.

Het is ook mogelijk te werken conform een dergelijke goedgekeurde gedragscode zonder deze zelf te hebben opgesteld. Te beïnvloeden soorten dienen dan wel in de gebruikte gedragscode te worden behandeld en er moet een belang zijn voor het project vergelijkbaar met genoemde belangen uit de VRL, HRL of de 'andere soorten'.

Bijlage 1.3 Gebiedsbescherming

De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden. In de Wnb (art. 1.12) wordt ook verordend dat (provinciaal) gebieden aangewezen worden binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Tevens wordt aangegeven dat provincies mogelijkheden hebben ook andere belangrijke gebieden aan te wijzen vanwege hun landschap-pelijke- of natuurwaarden.

Bijlage 1.3.1 Natura 2000

Nederland en andere EU-landen hebben in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Een overzicht van Natura 2000-gebieden is te vinden op:

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=0>

Habitattoets

Wanneer plannen bestaan een project in of rond een Natura 2000-gebied uit te voeren, neemt de initiatiefnemer contact op met het bevoegde gezag. In principe is dit Gedeputeerde Staten van de Provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt.

Indien negatieve effecten van een project niet kunnen worden uitgesloten, dient een toetsing te worden uitgevoerd. Als uit deze toetsing (ook wel 'Habitattoets' genoemd) blijkt dat een plan (mogelijk) significante negatieve gevolgen heeft, vindt de vergunningaanvraag plaats via een 'passende beoordeling'. Daarbij moeten ook cumulatieve effecten zijn meegenomen.

Alleen als uit de passende beoordeling met zekerheid blijkt dat geen significante gevolgen zullen optreden, of als het gaat om activiteiten met een groot openbaar belang en waarvoor geen alternatieven zijn, wordt vergunning verleend.

Als uit de 'Habitattoets' blijkt dat een activiteit negatieve gevolgen kan hebben die niet significant zijn, vindt de vergunningaanvraag plaats via een verslechterings- en verstoringstoets. Bij deze toets wordt via een uitgebreide effectbeoordeling nagegaan of activiteiten een kans met zich meebrengen op verslechtering van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten. Het bevoegd gezag geeft een

vergunning af als de verslechtering of verstoring in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen aanvaardbaar is.

Externe werking

Belangrijk bij de bepalingen rond Natura 2000-gebieden is de 'externe werking'. Dit betekent dat ook projecten buiten het Natura 2000- netwerk met mogelijk negatieve gevolgen binnen het netwerk, getoetst moeten worden aan doelen van betrokken gebied of gebieden. Een bijzondere vorm van externe werking is de (extra) uitstoot van stikstof door een project die kan neerslaan binnen Natura 2000-gebieden en daar voor schade kan zorgen. Om de mate van stikstofvervuiling te volgen en te reguleren is de zogenaamde 'Programmatistische Aanpak Stikstof' (PAS) in werking getreden. Boven bepaalde 'drempelwaardes' kan een project vanwege neergeslagen stikstof meldings- of vergunning plichtig zijn.

Bijlage 1.4 Overige gebiedsbescherming

Bijlage 1.4.1 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Ingrepen in gebieden die horen bij het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische hoofdstructuur, EHS) worden in principe niet toegestaan, tenzij bijvoorbeeld uitgesloten is dat de ingreep een negatief effect heeft op het netwerk of de ingreep een groot maatschappelijk belang dient. Getoetst wordt of een ingreep van invloed is op 'wezenlijke kenmerken en waarden', het NNN kent geen toetsing op 'externe werking'. Als een ingreep wordt toegestaan, moeten eventuele nadelige gevolgen zoveel mogelijk worden voorkomen en de resterende schade moet worden gecompenseerd. Uitgangspunt bij het toestaan van ingrepen is dat netto sprake moet zijn van een versterking van het netwerk.

Bijlage 1.4.2 Overige natuurwetgeving

Naast de behandelde wetgeving zijn soms andere gebied beschermende bepalingen van kracht. Dit kunnen regionale of provinciale plannen of visies zijn die gebieden of soorten (extra) beschermen. Een voorbeeld hiervan zijn de 'weidevogelleefgebieden' van de Provincie Noord-Holland. Per plangebied zal op maat moeten worden nagegaan of dergelijke bepalingen aan de orde zijn.

Bijlage 1.4.3 Houtopstanden

Houtopstanden groter dan 10 are of bomenrijen bestaand uit meer dan 20 bomen, gelegen buiten de bebouwde kom, zijn beschermd. Men dient vergunning of ontheffing te verkrijgen indien dergelijke houtopstanden moeten worden gekapt of gerooid. In sommige gevallen is een herplantplicht aan de orde.

Figuur 3.
Stappenplan
procedure
ecologisch
onderzoek en
ontheffing

Bijlage 1.5 Procedure

Als bij aanvang van een project niet uitgesloten is dat beschermde soorten voorkomen of negatieve effecten op beschermde gebieden kunnen optreden, is een ecologische *quickscan* nodig en dient het stroomschema uit Figuur 3 te worden gevolgd.

Als op grond van deze *quickscan* de aanwezigheid van dergelijke soorten of gevolgen niet zijn uit te sluiten én wordt gezien dat negatieve effecten kunnen optreden, is vervolgonderzoek noodzakelijk.

Tijdens het vervolgonderzoek wordt het plangebied geïnventariseerd op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. Indien aangetroffen worden de gebruiksfuncties van deze soorten in beeld gebracht. Vervolgens wordt opnieuw onderzocht of negatieve gevolgen mogelijk zijn door uitvoering van de plannen.

Bijlage 1.5.1 Ontheffingsaanvraag Wnb

Als stap 4a uit het stroomschema negatief is omdat een project of plan locatie gebonden is en er geen alternatieven zijn, is een ontheffingsaanvraag waarschijnlijk aan de orde. Een dergelijke aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ Een projectplan waarin onder meer de locatie, de werkwijze, de te verwachten schade, de te nemen maatregelen, de alternatievenstudie en het wettelijk belang gedetailleerd worden beschreven.
- ♣ Een actuele en volledige inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied (ongeveer 3-5 jaar geldig).

De aanvraag kan voorafgaand aan het aanvragen van een omgevingsvergunning plaatsvinden. De aanvraag wordt gedaan bij de provincie waarin het plangebied is gelegen.

Het is ook mogelijk 'aan te haken' bij het aanvragen van een omgevingsvergunning in het kader van de 'Wet algemene bepalingen omgevingsrecht' (WABO).

Men dient op het digitale aanvraagformulier van het omgevingsloket (OLO) dan aan te geven dat 'Handelingen worden verricht met gevolgen voor beschermde dieren en planten'. Ook hierbij dient een projectplan en inventarisatie bijgevoegd te worden.

De gemeente waarbij de aanvraag is ingediend stuurt de informatie omtrent beschermde flora en fauna naar de provincie die een 'Verklaring van geen bedenkingen' (VVGB) afgeeft als onderdeel van de omgevingsvergunning.

De provincie handhaaft bepalingen uit eventuele ontheffingen en vergunningen en de eventuele werking van de Wnb bij projecten waar geen ontheffing is aangevraagd. Ook het volgen van gedragscodes wordt gehandhaafd door de provincie. Mogelijke sancties zijn geldelijke boetes of het stilleggen van werkzaamheden.

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Hazenkoog 35A
1822 BS Alkmaar

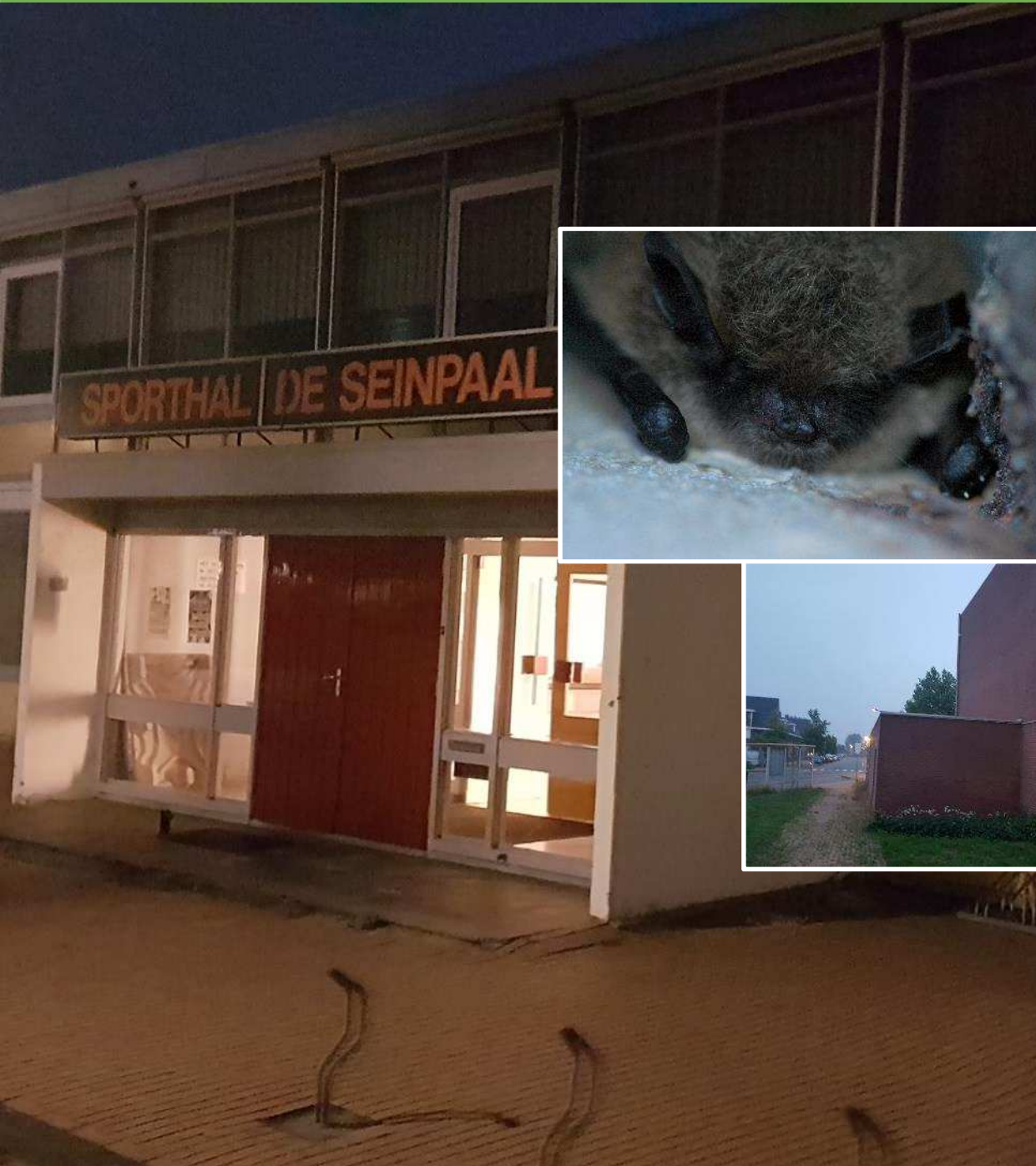
Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

www.vandergoesengroot.nl

Bijlage 2 Inventarisatie vleermuizen De Seinpaal

Inventarisatie De Seinpaal in Volendam

Inventarisatie De Seinpaal in Volendam

Inventarisatie vleermuizen in het kader van de natuurwetgeving

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

G&G-rapport 2018-94

Versie	Datum
Concept Eindrapport	24 oktober 2018

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Bovendijk 35-G

2295 RV Kwintsheul

Hazenkoog 35-A

1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding tot het onderzoek	5
1.2	Doel van het onderzoek.....	5
1.3	Ligging van het plangebied	6
1.4	Geplande werkzaamheden	6
1.5	Leeswijzer	6
2	Methode	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Veldbezoeken	7
2.2.1	Afwijking van vleermuisprotocol	9
3	Vleermuizen	10
3.1	Gewone dwergvleermuis.....	10
3.2	Ruige dwergvleermuis	11
4	Effectbeoordeling en maatregelen	13
4.1	Vleermuizen	13
5	Conclusies en aanbevelingen	14
6	Aanbevolen en geraadpleegde literatuur	15
7	Bijlagen	16

1.3 Ligging van het plangebied

In Figuur 1 is de ligging van het plangebied aangegeven. Het plangebied ligt in het noordelijk deel van de stad en wordt geheel omgeven door nieuwbouw. Noordelijk van het te slopen gebouw liggen groenvoorzieningen en westelijk langs de Dijkgraaf de Ruiterlaan ligt een ander klein park.

1.4 Geplande werkzaamheden

De plannen bestaan uit slopen van bestaande bebouwing en nieuwbouw van woningen op het vrijgekomen terrein.

Ecologisch gevoelige werkzaamheden betreffen de sloop van het gebouw het vergraven en opbrengen van gronden en het verwijderen van de (schaars aanwezige) vegetatie ter plaatse

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de methode van het onderzoek beschreven.

In hoofdstuk 3 worden de resultaten beschreven en welke soorten zijn aangetroffen binnen en nabij het plangebied.

In hoofdstuk 4 wordt ingeschat in hoeverre deze soorten negatieve effecten kunnen ondervinden door de uit te voeren werkzaamheden en welke specifieke maatregelen eventueel noodzakelijk zijn.

Ten slotte bevat hoofdstuk 5 de conclusies en eventuele aanbevelingen. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan. Hoofdstuk 6 geeft een overzicht van de gebruikte literatuur.

In de bijlage is aanvullende informatie opgenomen over de geldende wetgeving en de gebruikelijke procedures bij een vergunnings- en/of ontheffingsaanvraag. In de bijlages zijn tevens de relevante verspreidingskaarten opgenomen.

2 Methode

2.1 Inleiding

Alle soorten vleermuizen zijn beschermd krachtens de Wnb onder het regime van de Habitatrichtlijn.

Het doel van het onderzoek is om de aanwezigheid en de verspreiding van vleermuizen in het plangebied in kaart te brengen. Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van de richtlijnen uit het protocol voor vleermuisinventarisaties, zoals dat is opgesteld door het Vleermuisvakberaad (VLEERMUISVAKBERAAD, 2017).

Voorafgaand aan het veldwerk is nagegaan welke vleermuissoorten redelijkerwijs of mogelijk te verwachten zijn binnen het onderzoeksgebied. Bekende verspreidingsgegevens en de aanwezigheid van voorkeurs habitat binnen het plangebied en de directe omgeving zijn bij deze inschatting betrokken. Het onderzoek is op grond van deze inschatting vooral gericht op de gebouwbewonende soorten Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en eventueel Meervleermuis. Verblijvende Laatvlieger en grootoorvleermuis worden op voorhand niet verwacht omdat het plangebied niet landelijk is gelegen en geen grote bosschages als foerageergebied voorhanden zijn. Uiteraard zijn deze en ook andere soorten wél gezocht in het plangebied en zijn eventueel bezoeken en/of bezoektijden tussentijds aangepast aan bevindingen tijdens het veldwerk.

2.2 Veldbezoeken

Door middel van veldwerk zijn de daadwerkelijke aanwezigheid en verspreiding van vleermuizen in het plangebied onderzocht. Er zijn vijf bezoeken volbracht in de periode juni tot en met september 2018.

Het plangebied kan door vleermuizen op verschillende manieren worden gebruikt, bijvoorbeeld als verblijfplaats, als (onderdeel van) een vliegroute of als foerageergebied.

Tijdens een veldverkenning (tijdens de eerste ronde en tijdens de quickscan) zijn delen van bebouwing nader op potentie beoordeeld. Bij dit onderzoek en met behulp van zaklamp is bij inspecteerbare delen van het plangebied bij mogelijke verblijfplaatsen gezocht naar sporen van gebruik zoals keutels op verhardingen, poepstrepen bij holtes.

Het terreingebruik door vleermuizen is op grond van de veldverkenning 's nachts nader onderzocht door middel van surveilleren en posten met gebruik van batdetectors (Petersson 240x, Echo Meter Touch (Pro) en/of Petersson 1000x). Bij het onderzoek is ook een sterke zaklamp en een nachtkijker (Nightowl Igen 20/20) ingezet en was er de mogelijkheid geluiden en/of pulsen op te nemen met

opnameapparatuur (Pettersson 1000x, Echo Meter Touch Pro of Edirol R-09-HR).

Tijdens alle veldbezoeken is gekeken naar aanwezige vliegroutes en foerageergebieden in het plangebied. Deze gebruiksfuncties zijn vooral te verwachten in luwe delen van het plangebied.

De eerste twee bezoeken aan het begin van de zomer zijn met name gericht geweest op het in kaart brengen van zwermactiviteit bij kraamkolonies of zomerkolonies. Deze zwermactiviteit treedt met name aan het einde van de nacht op en wordt onderzocht door op kansrijke plekken te posten en/of door rustig door het plangebied surveilleren. Bij een avondbezoek wordt gepost op kansrijke plekken (uitvlieggaten).

Aangezien het onderzochte object veel spouwgangen bevat en op voorhand geen precieze uitvlieglocaties bekend waren, zijn de eerste twee rondes als vroege ochtendronde uitgevoerd, het zoeken naar verblijven en activiteit in de ochtend is veel effectiever dan het vaststellen van (het zeer snelle) uitvliegen.

Het derde bezoek in augustus is mede gericht geweest op het vaststellen van middernachtelijke zwermactiviteit van Gewone dwergvleermuis. Deze zwermactiviteit vormt een sterke aanwijzing voor de aanwezigheid van een winterverblijf.

De laatste twee bezoeken zijn vooral gericht geweest op het vaststellen van paarverblijven en baltsactiviteit. Een (laat bezet) paarverblijf kan ook als winterverblijf dienst doen.

Vanwege de grootte van het object en het aantal potentieel geschikte plekken en de positie daarvan voor met name verblijfsgebruik van vleermuizen, is de inventarisatie uitgevoerd door één persoon.

Tabel 1.

Overzicht en informatie van de veldbezoeken ten behoeve van het vleermuisonderzoek in plangebied De Seinpaal in 2018

Datum	Start onderzoek	Duur	Weersomstandigheden	Opzet
8 jun	2 uur voor zonsopgang	2 uur	droog, temp>8°C, wind < 5bft	Kraamverblijven, zomerverblijven, terreingebruik
9 jul	2 uur voor zonsopgang	2 uur	droog, temp>8°C, wind < 5bft	Kraamverblijven, zomerverblijven, terreingebruik
1 aug	00:00	2 uur	droog, temp>8°C, wind < 5bft	Zwermactiviteit, paarverblijven, terreingebruik
5 sept	1 uur na zonsondergang	2 uur	droog, temp>8°C, wind < 5bft	Paarplaatsen/baltsverblijven, zwermactiviteit, terreingebruik
28 sept	1 uur na zonsondergang	2 uur	droog, temp>8°C, wind < 5bft	Paarplaatsen/baltsverblijven, zwermactiviteit, terreingebruik

Tijdens de veldbezoeken was geen sprake van substantiële neerslag, lag de temperatuur hoger dan acht graden Celsius en werd er niet geïnventariseerd bij een windkracht hoger dan 4 Bft.

Voor een overzicht met informatie van de veldbezoeken zie Tabel 1.

2.2.1 Afwijking van vleermuisprotocol

In het plangebied is één optimale ronde uitgevoerd voor het middernachtzwermen van Gewone dwergvleermuis. De bebouwing binnen het plangebied wordt niet (altijd) verwarmd en heeft weinig bufferende capaciteit ten aanzien van warmte. Daarom worden geen bijzondere microklimaten verwacht en is de bebouwing naar verwachting ongeschikt als (massa)winterverblijf. Het middernachtzwermen wordt daarom niet verwacht en is daarom in één ronde optimaal onderzocht. In de andere (najaars-)rondes is hier uiteraard wel op gelet.

In afwijking van het vleermuisprotocol is geen direct onderzoek naar winterverblijven uitgevoerd. In de winterperiode zijn winterverblijven zeer moeilijk vast te stellen. Het gaat vaak om diepe holtes, spouwmuuren en ruimtes die aanwezig zijn in daken die niet of zeer slecht bereikbaar zijn en waar het risico bestaat dat (bij daadwerkelijke aanwezigheid) verstoring optreedt. Door te letten op het optreden van middernachtzwermaactiviteit en de (late) aanwezigheid van (paar) verblijven of activiteit is onderzocht of mogelijk sprake is van winterverblijven in het plangebied.

Nachtelijk onderzoek naar vleermuizen met behulp van een batdetector (Zaandam).

3 Vleermuizen

In plangebied De Seinpaal zijn twee soorten vleermuizen vastgesteld. In Tabel 2 staan de aangetroffen soorten. De relevante verspreidingskaarten van de aangetroffen vleermuizen staat in Bijlage 1.

Er werden langsvliegende, foeragerende exemplaren en baltsende vleermuizen waargenomen. Verblijfplaatsen in bomen of gebouwen zijn niet vastgesteld.

Per soort wordt hieronder het voorkomen van de aangetroffen vleermuizen in plangebied De Seinpaal kort toegelicht en wordt de leefwijze van de waargenomen vleermuizen in Nederland geschetst.

3.1 Gewone dwergvleermuis

In plangebied De Seinpaal werd de Gewone dwergvleermuis in het gehele plangebied verspreid aangetroffen. De dichtheden en aantallen vleermuizen lagen zeer laag, in de eerste ronde werden zelfs in het geheel geen vleermuizen waargenomen. Er werden in het geheel geen gebouwgerichte activiteiten van Gewone dwergvleermuizen waargenomen. Er waren ook geen balters aanwezig. De Gewone dwergvleermuizen die werden waargenomen waren veelal zeer kort aanwezig en zijn waarschijnlijk langsvliegende exemplaren afkomstig van nabijgelegen woonwijken op weg naar foerageergebied rond het voormalige zwembad.

Algemeen

De Gewone dwergvleermuis is de meest verspreide en talrijkste vleermuissoort in Nederland. Deze soort wordt beschouwd als hoofdzakelijk gebouwbewonend. Gedurende het hele jaar worden vooral van buiten toegankelijke spouwmuren en besloten ruimtes achter betimmeringen en daklijsten gebruikt.

Nachtelijk zwermgedrag rond een verblijfplaats in voorjaar en zomer duidt op de aanwezigheid van (kraam)kolonies.

Door de verborgen leefwijze gedurende de winterperiode zijn overwinterende dieren, die zich dan meestal in kleinere groepen ophouden, vaak onvindbaar. Een sterke aanwijzing voor dergelijke winterverblijven is het voorkomen van zogenaamde middernacht-zwermactiviteit in de periode half juli – augustus.

Daarnaast is gedurende de baltsperiode in de nazomer en herfst sprake van paargezelschappen die rond paarverblijfplaatsen kunnen worden waargenomen. Baltsende mannetjes worden ook vaak

Tabel 2.

Vastgestelde soorten vleermuizen met bijbehorende indicatie van de aantallen en bescherming/bedreiging in plangebied De Seinpaal in 2018.

Soort	Aantal	Beschermd	Rode lijst
Gewone dwergvleermuis	tiental	x (HR IV)	-
Ruige dwergvleermuis	tiental	x (HR IV)	-

vliegend waargenomen en zijn dan vaak niet direct aan een paarverblijfplaats te koppelen.

Foerageergebieden bevinden zich overwegend in besloten tot halfopen landschap binnen enkele kilometers van de (zomer)-verblijven. Het foerageergebied wordt via vaste en veelal beschutte vliegroutes bereikt, zoals bomenlanen, boszomen en watergangen.

3.2 Ruige dwergvleermuis

In plangebied De Seinpaal werd de Ruige dwergvleermuis alleen aangetroffen in de latere twee bezoekrondes. In de vierde bezoekronde werd een baltsende Ruige dwergvleermuis aangetroffen in een spouwholte laag bij de grond aan de voorkant van het gebouw. De vleermuis was gedurende de gehele ronde intensief baltsend aanwezig maar kon in vervolgronde 5 niet meer in het gebouw worden vastgesteld. Het betreft een tijdelijk baltsverblijf van de soort. Gezien de positie van het verblijf in een spouwmuur is verblijf in de winter in het gebouw niet geheel uitgesloten.

Opvallend foerageergedrag werd in de vijfde ronde waargenomen in de groenstrook die tegenover de Seinpaal aan de overkant van De Ruiterweg ligt. Hier waren tijdens de vijfde ronde minimaal 10 foeragerende Ruige dwergvleermuizen (buiten het plangebied) aanwezig. Dit leefgebied is waarschijnlijk 'essentieel' voor verblijvende Ruige dwergvleermuizen die verblijfplaatsen hebben in bomen of in bebouwing in de omgeving, waaronder in de Seinpaal.

Er waren in de vierde ronde ook enkele waarnemingen van foeragerende Ruige dwergvleermuis op het plein voor de Seinpaal.

Spouwgat met achterliggende holte waarin in de de vierde bezoekronde een baltsverblijf van Ruige dwergvleermuis aanwezig was.

Algemeen

De Ruige dwergvleermuis is in ons land jaarrond een algemeen verspreide soort, met name ten noorden van de grote rivieren. Het leefgebied is zeer divers, maar de grootste aantallen bevinden zich in bosrijk of parkachtig gebied. Ruige dwergvleermuizen gebruiken uiteenlopende (tijdelijke) verblijfplaatsen, zoals boomholten, bastspelen, nestkasten, spouwmuren, houtstapels en kelders. Hoewel de soort in ons land ook 's zomers verspreid wordt waargenomen, bevinden kraamkolonies zich vooral in Noord- en Oost-Europa (slechts één keer in ons land).

4

Effectbeoordeling en maatregelen

De aanwezigheid van vleermuizen nabij en binnen het plangebied kan van invloed zijn op de verdere procedure. De effecten die kunnen optreden bij de geplande werkzaamheden worden beschreven. Voorts zal worden aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om effecten te voorkomen of te minimaliseren.

4.1 Vleermuizen**Verblijfplaatsen**

De aanwezige verblijfplaats van Ruige dwergvleermuis zal door sloop van het gebouw vernield worden. Er is tijdelijke compensatie en permanente compensatie noodzakelijk aan bomen of gebouwen. Er dient een ontheffing te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen 'Activiteitenplan' deze maatregelen worden uitgewerkt.

Foerageergebied

Het foerageergebied binnen het plangebied maakt slechts een klein deel uit van een veel groter foerageergebied en is geen 'essentieel' deel van het leefgebied. De vleermuizen kunnen derhalve uitwijken.

De aanwezige foeragerende vleermuizen in het plangebied worden door de werkzaamheden, die beperkt zijn tot de bebouwing, niet in betekende mate beïnvloed.

Op termijn zal de begroeiing van het plangebied herstellen en blijven dienen als foerageergebied voor vleermuizen.

De groenstrook aan de overkant van De Ruitersweg is mogelijk een 'essentieel' foerageergebied van Ruige dwergvleermuis, deze groenstrook wordt niet beïnvloed door de plannen.

5 Conclusies en aanbevelingen

Tijdens de inventarisatie zijn vleermuizen aangetroffen (zie Tabel 3).

Tabel 3.
*Aangetroffen
beschermden soorten
met vastgestelde
gebruiksfuncties in
plangebied De Seinpaal
in 2018.*

	Aanwezig	Verblijfplaats	Essentieel leefgebied
Vleermuizen			
Gewone dwergvleermuis	nee	ja	nee
Ruige dwergvleermuis	ja	ja	nee

- ♣ Het foerageergebied voor vleermuizen binnen het plangebied maakt slechts een klein deel uit van een veel groter foerageergebied en is geen 'essentieel' deel van het leefgebied. De vleermuizen kunnen derhalve uitwijken.
- ♣ In het plangebied zijn verblijvende vleermuizen aangetroffen. Het gaat om de Ruige dwergvleermuis. Indien werkzaamheden worden verricht aan het deel van de Seinpaal waarin de verblijfplaats van de Ruige dwergvleermuis aanwezig is, dient voorafgaand aan het werk een ontheffingsaanvraag te worden ingediend, waarin passende mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven.

6

Aanbevolen en geraadpleegde literatuur

- BEER, R. DE., 2017. *Sporthal Harlingenlaan te Volendam. Toetsing in het kader van de natuurwetgeving*. G&G-advies QS2017-95, Van der Goes en Groot, Alkmaar.
- BEER, R. DE., 2017-II. *De Seinpaal te Volendam. Toetsing in het kader van de natuurwetgeving*. G&G-advies QS2017-86, Van der Goes en Groot, Alkmaar.
- BEUSEKOM, R. VAN, HUIGEN P., HUSTINGS F., DE PATER, K. & THISSEN J. (RED.), 2005. *Rode Lijst van Nederlandse broedvogels*. Tirion uitgevers B.V., Baarn.
- BRIGGS, B. & D. KING, 1998. *The Bat Detective. A fieldguide for bat detection*. Stag Electronics, West Sussex.
- BROEKHUIZEN, S., B. HOEKSTRA, V. VAN LAAR, C. SMEENK & J.B.M. THISSEN (RED.), 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. 3^e herziene druk. Utrecht.
- DIETZ, C., A. KIEFFER, 2017. *Veldgids Vleermuizen van Europa*. KNNV Uitgeverij. Zeist.
- GRIMMBERGER, E., 2001. *Gids van de Vleermuizen van Europa*. Tirion, Baarn.
- KAPTEYN, K., 1995. *Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding*. Provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap, Haarlem.
- LIMPENS, H., K. MOSTERT & W. BONGERS (RED.), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen: onderzoek naar verspreiding en ecologie*. Utrecht.
- SIERDSEMA, HENK, 1995. *Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen*. SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. Staatsbosbeheerrapport 1995-1.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND, 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- TWISK, P., A. VAN DIEPENBEEK & J.P. BEKKER, 2009. *Veldgids Europese zoogdieren*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- VLEERMUISVAKBERAAD (NETWERK GROENE BUREAUS, ZOOGDIERVERENIGING VZZ EN GEGEVENS AUTORITEIT NATUUR). *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013.
- WISMEIJER, H., 2002. *Zoogdieren van Europa*. ANWB bv/ TIRION Uitgevers bv, Baarn.

7 Bijlagen

Bijlage 1 Verspreidingskaarten vleermuizen

Bijlage 2 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 1 Verspreidingskaarten vleermuizen

Vleermuizen

De Seinpaal

Verspreidingskaart 2018

- foeragerend
- ⚡ langs vliegend

- Baardvleermuis
- Gewone dwergvleermuis
- Laatvlieger
- Meervleermuis
- Ruige dwergvleermuis
- Rosse vleermuis
- Watervleermuis

Bijlage 2 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 2.1 Wet Natuurbescherming (WNB)

De Wet Natuurbescherming (WNB) is het nationale wettelijke kader waarin de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet zijn samengevoegd.

In de WNB is zowel de soortbescherming van wilde flora en fauna geregeld als de gebiedsbescherming die veelal voortkomt uit bepalingen van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn.

De provincies zijn, op enkele uitzonderingen na, het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de ontheffingsverlening en handhaving.

Bijlage 2.1.1 Zorgplicht

Een belangrijke bepaling van de WNB is de zorgplicht die stelt dat “een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”

Bijlage 2.2 Soortbescherming

Bijlage 2.2.1 Categorieën

Onder de WNB wordt een aantal soorten planten en dieren beschermd. Er zijn vier categorieën met beschermde soorten. Twee categorieën bevatten de soorten die respectievelijk zijn beschermd onder de Europese Habitatrichtlijn en soorten genoemd in de Europese Vogelrichtlijn.

Naast deze Europees beschermde soorten heeft de wetgever nog een extra categorie soorten toegevoegd, de ‘andere soorten’.

Per provincie is conform artikel 3.11 nog een vierde categorie opgesteld, die van de ‘vrijgestelde soorten’. Alleen soorten uit de derde categorie kunnen worden vrijgesteld. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht bij het overtreden van de verbodsbepalingen (zie Bijlage 2.2.2) bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer. De lijst van vrijgestelde soorten kan per provincie variëren en is te vinden in Tabel 4.

Daarnaast zijn Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis in of op gebouwen of daarbij behorende erven in alle gevallen vrijgesteld van de genoemde verboden in artikel 3.10.

Tabel 4.
Vrijgestelde soorten per provincie.
Rood=niet vrijgesteld.

Zoogdieren	DR	FL	FR	GL	GR	L	NB	NH	OV	UT	ZL	ZH
Aardmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bosmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bunzing	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+
Dwergmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Dwergspitsmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Eekhoorn						+						
Egel	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+
Gewone bosspitsmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Haas	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hermelijn	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+
Huisspitsmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Konijn	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ondergrondse woelmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Ree	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rosse woelmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Steenmarter						+						
Tweekleurige bosspitsmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Veldmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Vos	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wezel	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+
Wild zwijn							+					
Woelrat	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Amfibieën en reptielen	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bastaardkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bruine kikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Gewone pad	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hazelworm						+						
Kleine watersalamander	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Levendbarende hagedis						+						
Meerkikker	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Bijlage 2.2.2 Verbodsbepalingen

De WNB bepaalt conform artikel 3.1, 3.5 & 3.10 dat de volgende zaken verboden zijn:

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren voorkomend in de Habitatrichtlijn, vogels genoemd in de Vogelrichtlijn en aangewezen 'andere soorten' opzettelijk te doden of te vangen¹
2. Het is verboden dieren voorkomend in de Habitatrichtlijn opzettelijk te verstoren.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van hierboven genoemde soorten te vernielen of te beschadigen of nesten of eieren van vogels weg te nemen.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste punt opzettelijk te verstoren als deze verstoring van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
5. Het is verboden planten van soorten genoemd in de Habitatrichtlijn (bijlage IV, Bijlage 1 Verdrag van Bern) of als 'andere soorten' (Bijlage B bij de wet) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Bijlage 2.2.3 Ontheffingsmogelijkheid

Ruimtelijke ontwikkeling en (her)inrichting zoals het slopen, renoveren of bouwen van woningen, het dempen van wateren of het aanleggen bedrijventerreinen, kan beschadiging of vernieling tot gevolg hebben van de voortplantings- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende (beschermde) soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin het project plaatsvindt. In bepaalde gevallen moet dan ontheffing voor de WNB verkregen worden.

Als er beschermde soorten (zie Bijlage 2.2.1) voorkomen die niet zijn vrijgesteld én verbodsbepalingen (zie Bijlage 2.2.2) worden overtreden, dan is ontheffing vereist of moet, indien mogelijk, conform art. 3.31 gewerkt worden met een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode.

De vraag of de ontheffing kan worden verleend zal worden beoordeeld door het bevoegde gezag (veelal de provincie waarin het plangebied is gelegen). Belangrijk daarbij is de vraag in hoeverre schade optreedt, of de gunstige staat van instandhouding van de

¹Het betreft soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, soorten genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijke verspreidingsgebied. Alsmede andere soorten, genoemd in bijlage, onderdeel A, bij de wet.

betrokken soort(en) in gevaar komt en of er bevredigende alternatieven voorhanden zijn voor de ingreep of de locatie daarvan.

Bijlage 2.2.4 Wettelijk belang

Per categorie is het bij het al dan niet verkrijgen van een ontheffing belangrijk wat het belang is van het uit te voeren plan en de te verkrijgen ontheffing. Als schade niet te voorkomen is, dient één van de onderstaande wettelijke belangen van toepassing te zijn:

Soorten van de Vogelrichtlijn

- ♣ Ontheffing is nodig in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid.
- ♣ Ontheffing is in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
- ♣ Ontheffing is nodig ter bescherming van flora en fauna.

Soorten van de Habitatrichtlijn

- ♣ Ontheffing is nodig ter bescherming van flora en fauna.
- ♣ Ontheffing is in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Andere soorten

- ♣ Ontheffing is nodig ter bescherming van flora en fauna.
- ♣ Ontheffing is in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van (groot) openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- ♣ Ontheffing is nodig in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van gebieden en het toekomstig gebruik daarvan.

Bijlage 2.2.5 Broedvogels

Voor broedvogels wordt in principe geen ontheffing verleend. Als men verstorende activiteiten buiten het broedseizoen laat plaatsvinden worden de vogels geacht te kunnen uitwijken, treedt geen schade op en is geen ontheffing noodzakelijk.

Er is een uitzondering, vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' en zijn daarom jaarrond beschermd. Er zijn vier verschillende categorieën 'jaarrond beschermd broedvogels', categorie 1 t/m 4, zie kader volgende pagina.

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten gedurende het hele jaar zijn beschermd is in 2009 aangepast (zie kader). **Let wel!** Bij de bescherming van een jaarrond beschermd nest of verblijf wordt zowel de verblijfplaats als de (directe) omgeving die nodig is voor het succesvol functioneren daarvan, betrokken!

Kader: Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten en bijbehorende categorie.

Soort	Categorie	Toelichting codes
Boomvalk	4	Vogelsoorten waarvan de nesten in
Buizerd	4	principe jaarrond zijn beschermd met
Gierzwaluw	2	beschermingscategorie:
Grote gele kwikstaart	3	1 = soorten die ook buiten het
Havik	4	broedseizoen het nest gebruiken als vaste
Huismus	2	rust- of verblijfplaats,
Kerkuil	3	2 = koloniebroeders die elk broedseizoen
Oehoe	3	op dezelfde plaats broeden en die daarin
Ooievaar	3	zeer honkvast zijn of afhankelijk van
Ransuil	4	bebouwing of biotoop,
Roek	2	3 = soorten die elk jaar op dezelfde plaats
Slechtvalk	3	broeden en die daarin zeer honkvast zijn of
Sperwer	4	afhankelijk van bebouwing,
Stenuil	1	4 = soorten die niet of nauwelijks zelf in
Wespendief	4	staat zijn een nest te maken.
Zwarte wouw	4	

Voor jaarrond beschermde soorten kan, meestal alleen buiten het broedseizoen, wél ontheffing worden aangevraagd. Een 'omgevings-check' is dan vereist. Een deskundige moet in dat geval vaststellen of de desbetreffende soort zelfstandig een vervangend nest kan vinden in de omgeving, of dat met verzachtende en/of compenserende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rustplaats gegarandeerd kan worden. Om zeker te zijn dat geplande of genomen maatregelen hiertoe voldoende zijn, moeten deze middels een ontheffingsaanvraag worden voorgelegd aan de provincie. Als geen schade optreedt en de gunstig staat van instandhouding niet in gevaar komt, zal de aanvraag (positief) worden afgewezen. Het is uiteraard essentieel dat de (aan de provincie) voorgestelde maatregelen ook daadwerkelijk worden genomen.

Categorie 5-soorten

Er is nog een categorie met 'bijzondere' vogelsoorten (Categorie 5) Deze soorten keren (zoals ook jaarrond beschermde soorten) weliswaar vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van deze soorten zijn de verblijfplaatsen alleen dan beschermd als 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen'.

Bijlage 2.2.6 Gedragscodes

Indien men in het bezit is van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode hoeft bij werkzaamheden in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik en van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting voor Vogelsoorten (artikel 3.1), Habitatrichtlijnsoorten (artikel 3.5) en andere soorten (artikel 3.10) geen ontheffing te worden aangevraagd, mits aantoonbaar wordt gewerkt met deze gedragscode (artikel 3.31). De

bewijslast dat correct is en wordt gehandeld volgens de gevolgde gedragscode ligt bij de initiatiefnemer.

Het is ook mogelijk te werken conform een dergelijke goedgekeurde gedragscode zonder deze zelf te hebben opgesteld. Te beïnvloeden soorten dienen dan wel in de gebruikte gedragscode te worden behandeld en er moet een belang zijn voor het project vergelijkbaar met genoemde belangen uit de VRL, HRL of de 'andere soorten'.

Bijlage 2.3 Gebiedsbescherming

De WNB regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden. In de WNB (art. 1.12) wordt ook verordend dat (provinciaal) gebieden aangewezen worden binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Tevens wordt aangegeven dat provincies mogelijkheden hebben ook andere belangrijke gebieden aan te wijzen vanwege hun landschapelijke- of natuurwaarden.

Bijlage 2.3.1 Natura 2000

Nederland en andere EU-landen hebben in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Een overzicht van Natura 2000-gebieden is te vinden op:

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=0>

Habitattoets

Wanneer plannen bestaan een project in of rond een Natura 2000-gebied uit te voeren, neemt de initiatiefnemer contact op met het bevoegde gezag. In principe is dit Gedeputeerde Staten van de Provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt.

Indien negatieve effecten van een project niet kunnen worden uitgesloten, dient een toetsing te worden uitgevoerd. Als uit deze toetsing (ook wel 'Habitattoets' genoemd) blijkt dat een plan (mogelijk) significante negatieve gevolgen heeft, vindt de vergunningaanvraag plaats via een 'passende beoordeling'. Daarbij moeten ook cumulatieve effecten zijn meegenomen.

Alleen als uit de passende beoordeling met zekerheid blijkt dat geen significante gevolgen zullen optreden, of als het gaat om activiteiten met een groot openbaar belang en waarvoor geen alternatieven zijn, wordt vergunning verleend.

Als uit de 'Habitattoets' blijkt dat een activiteit negatieve gevolgen kan hebben die niet significant zijn, vindt de vergunningaanvraag plaats via een verslechterings- en verstoringstoets. Bij deze toets wordt via een uitgebreide effectbeoordeling nagegaan of activiteiten een kans met zich meebrengen op verslechtering van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten. Het bevoegd gezag geeft een

vergunning af als de verslechtering of verstoring in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen aanvaardbaar is.

Externe werking

Belangrijk bij de bepalingen rond Natura 2000- gebieden is de 'externe werking'. Dit betekent dat ook projecten buiten het Natura 2000- netwerk met mogelijk negatieve gevolgen binnen het netwerk, getoetst moeten worden aan doelen van betrokken gebied of gebieden. Een bijzondere vorm van externe werking is de (extra) uitstoot van stikstof door een project die kan neerslaan binnen Natura 2000-gebieden en daar voor schade kan zorgen. Om de mate van stikstofvervuiling te volgen en te reguleren is op 1 juli 2015 de zogenaamde 'Programmatistische Aanpak Stikstof' (PAS) in werking getreden. Boven bepaalde 'drempelwaardes' kan een project vanwege neergeslagen stikstof meldings- of vergunning plichtig zijn.

Bijlage 2.4 Overige gebiedsbescherming

Bijlage 2.4.1 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Ingrepen in gebieden die horen bij het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische hoofdstructuur, EHS) worden in principe niet toegestaan, tenzij bijvoorbeeld uitgesloten is dat de ingreep een negatief effect heeft op het netwerk of de ingreep een groot maatschappelijk belang dient. Getoetst wordt of een ingreep van invloed is op 'wezenlijke kenmerken en waarden', het NNN kent geen toetsing op 'externe werking'. Als een ingreep wordt toegestaan, moeten eventuele nadelige gevolgen zoveel mogelijk worden voorkomen en de resterende schade moet worden gecompenseerd. Uitgangspunt bij het toestaan van ingrepen is dat netto sprake moet zijn van een versterking van het netwerk.

Bijlage 2.4.2 Overige natuurwetgeving

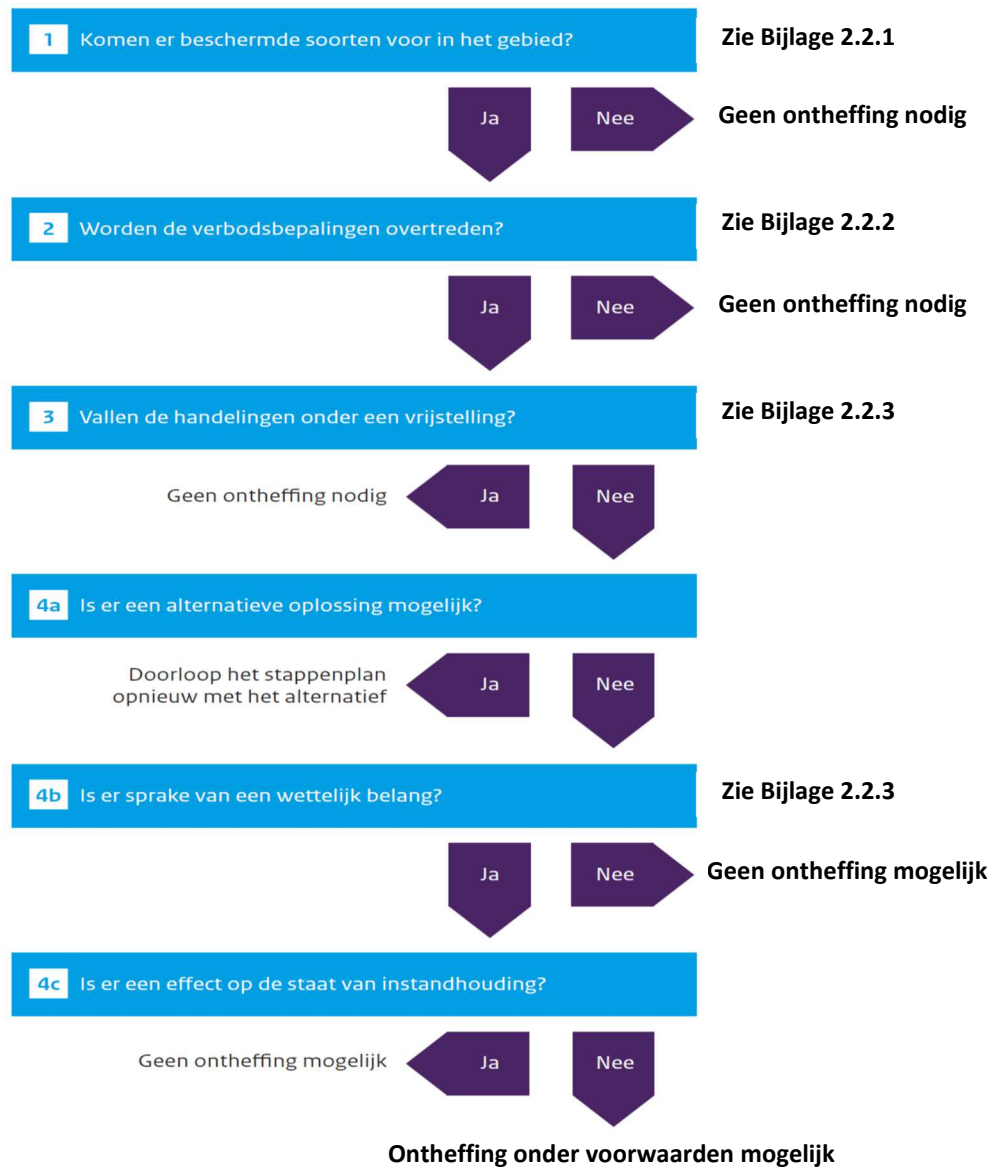
Naast de behandelde wetgeving zijn soms andere gebied beschermende bepalingen van kracht. Dit kunnen regionale of provinciale plannen of visies zijn die gebieden of soorten (extra) beschermen. Een voorbeeld hiervan zijn de 'weidevogelleefgebieden' van de Provincie Noord-Holland. Per plangebied zal op maat moeten worden nagegaan of dergelijke bepalingen aan de orde zijn.

Bijlage 2.5 Procedure

Als bij aanvang van een project niet uitgesloten is dat beschermde soorten voorkomen of negatieve effecten op beschermde gebieden kunnen optreden, is een ecologische *quickscan* nodig en dient het stroomschema uit Figuur 2 te worden gevolgd.

Als op grond van deze *quickscan* de aanwezigheid van dergelijke soorten of gevolgen niet zijn uit te sluiten én wordt gezien dat

Figuur 2.
Stappenplan
procedure
ecologisch
onderzoek en
ontheffing

negatieve effecten kunnen optreden, is vervolgonderzoek noodzakelijk.

Tijdens het vervolgonderzoek wordt het plangebied geïnventariseerd op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. Indien aangetroffen worden de gebruiksfuncties van deze soorten in beeld gebracht. Vervolgens wordt opnieuw onderzocht of negatieve gevolgen mogelijk zijn door uitvoering van de plannen.

Bijlage 2.5.1 Ontheffingsaanvraag WNB

Als stap 4a uit het stroomschema negatief is omdat een project of plan locatie gebonden is en er geen alternatieven zijn, is een ontheffingsaanvraag waarschijnlijk aan de orde. Een dergelijke aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ Een projectplan waarin onder meer de locatie, de werkwijze, de te verwachten schade, de te nemen maatregelen, de alternatievenstudie en het wettelijk belang gedetailleerd worden beschreven.
- ♣ Een actuele en volledige inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied (ongeveer 3-5 jaar geldig).

De aanvraag kan voorafgaand aan het aanvragen van een omgevingsvergunning plaatsvinden. De aanvraag wordt gedaan bij de provincie waarin het plangebied is gelegen.

Het is ook mogelijk 'aan te haken' bij het aanvragen van een omgevingsvergunning in het kader van de 'Wet algemene bepalingen omgevingsrecht' (WABO).

Men dient op het digitale aanvraagformulier van het omgevingsloket (OLO) dan aan te geven dat 'Handelingen worden verricht met gevolgen voor beschermde dieren en planten'. Ook hierbij dient een projectplan en inventarisatie bijgevoegd te worden.

De gemeente waarbij de aanvraag is ingediend stuurt de informatie omtrent beschermde flora en fauna naar de provincie die een 'Verklaring van geen bedenkingen' (VVGB) afgeeft als onderdeel van de omgevingsvergunning.

De provincie handhaaft bepalingen uit eventuele ontheffingen en vergunningen en de eventuele werking van de WNB bij projecten waar geen ontheffing is aangevraagd. Ook het volgen van gedragscodes wordt gehandhaafd door de provincie. Mogelijke sancties zijn geldelijke boetes of het stilleggen van werkzaamheden.

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Hazenkoog 35A
1822 BS Alkmaar

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

www.vandergoesengroot.nl